Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΆΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΎ ΕΙΣΑΓΓΕΛΈΑ
GIOVANNI PITRUZZELLA
της 7ης Μαΐου 2020 [1]

Υπόθεση C-132/19 P

Groupe Canal +
κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής

«Αίτηση αναιρέσεως – Ανταγωνισμός – Σύμπραξη – Διανομή τηλεοπτικών προγραμμάτων – Εδαφική αποκλειστικότητα – Κανονισμός 1/2003 – Άρθρο 9 – Απόφαση που καθιστά υποχρεωτικές τις αναληφθείσες δεσμεύσεις – Κατάχρηση εξουσίας – Προκαταρκτική εκτίμηση – Νομικό και οικονομικό πλαίσιο – Αναλογικότητα – Υποχρέωση της Επιτροπής να λαμβάνει υπόψη εκτιμήσεις σχετικές με την εφαρμογή του άρθρου 101, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ – Συμβατικά δικαιώματα τρίτων – Προστασία»

I. Εισαγωγή

1. Η υπό κρίση υπόθεση ανέκυψε από προσφυγή που ασκήθηκε με αίτημα την ακύρωση απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με την οποία κατέστησαν υποχρεωτικές οι δεσμεύσεις που είχε αναλάβει πολυεθνική εταιρία παραγωγός οπτικοακουστικού περιεχομένου για να αρθούν οι αντιρρήσεις ως προς τον ανταγωνισμό τις οποίες είχε προβάλει η Επιτροπή κατά την κίνηση διαδικασίας έρευνας.

2. Οι αντιρρήσεις αυτές αφορούσαν φερόμενη κάθετη σύμπραξη με σκοπό τη στεγανοποίηση, σε εθνική βάση, της εσωτερικής αγοράς μέσω συμβατικών ρητρών οι οποίες διασφάλιζαν στην πολυεθνική εταιρία και σε ραδιοτηλεοπτικό σταθμό στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας άδεια απόλυτης εδαφικής αποκλειστικότητας.

3. Κατά της απόφασης της Επιτροπής να αποδεχθεί και να καταστήσει υποχρεωτικές τις προταθείσες δεσμεύσεις άσκησε προσφυγή ακυρώσεως γαλλικός ραδιοτηλεοπτικός σταθμός, τρίτος ως προς τη διαδικασία στην οποία παρενέβη μόνο σε δεύτερο στάδιο, στον οποίο η πολυεθνική εταιρία ανακοίνωσε τις ως άνω δεσμεύσεις προκειμένου να γνωστοποιήσει ότι δεν είχε πλέον την πρόθεση να αξιώσει την τήρηση των συμβατικών ρητρών που της παρείχαν απόλυτη εδαφική αποκλειστικότητα στη γαλλική αγορά.

4. Μεταξύ των διαφόρων λόγων αναιρέσεως, τα κύρια νομικά ζητήματα, τα οποία περιέχονται στον τρίτο και στον τέταρτο λόγο αναιρέσεως, στους οποίους, κατόπιν αιτήματος του Δικαστηρίου, θα επικεντρωθούν οι παρούσες προτάσεις, είναι τρία: 1) η αναγκαιότητα ένταξης,

[1] Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ιταλική.

στο νομικό και οικονομικό πλαίσιο, της συμπεριφοράς που αποτελεί αντικείμενο των αντιρρήσεων ως προς τον ανταγωνισμό· 2) το αν, κατά την έκδοση απόφασης βάσει του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003, η Επιτροπή οφείλει να λαμβάνει υπόψη εκτιμήσεις σχετικές με την εφαρμογή του άρθρου 101, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ· 3) το αν η Επιτροπή σεβάστηκε την αρχή της αναλογικότητας όταν κατέστησε υποχρεωτικές τις προταθείσες από την επιχείρηση δεσμεύσεις, ιδίως όσον αφορά τα αποτελέσματα έναντι τρίτων απόφασης εκδοθείσας βάσει του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003, και ειδικότερα όταν οι δεσμεύσεις της επιχείρησης αποδέκτη της απόφασης αυτής, τις οποίες η Επιτροπή κατέστησε εν συνεχεία υποχρεωτικές, συνιστούν μονομερή δήλωση περί μη τήρησης στο εξής ορισμένων ρητρών συμφωνίας μεταξύ της επιχείρησης αυτής και άλλης επιχείρησης η οποία, καθόσον δεν αποτέλεσε αντικείμενο έρευνας, δεν πρότεινε τις δεσμεύσεις αυτές ούτε συμφώνησε για την ανάληψή τους.

II. Το νομικό πλαίσιο

5. Η αιτιολογική σκέψη 13 του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 [νυν άρθρα 101 και 102] της Συνθήκης[2], έχει ως εξής:

«Όταν, στο πλαίσιο διαδικασίας που μπορεί να οδηγήσει στην επιβολή απαγόρευσης, συμφωνίας ή πρακτικής, επιχειρήσεις προτείνουν στην Επιτροπή να αναλάβουν δεσμεύσεις ικανές να παραμερίσουν τις αντιρρήσεις της, η Επιτροπή θα πρέπει να μπορεί να καθιστά τις δεσμεύσεις αυτές υποχρεωτικές για τις επιχειρήσεις, εκδίδοντας σχετική απόφαση. Οι αποφάσεις δέσμευσης θα πρέπει να διαπιστώνουν ότι δεν συντρέχουν πλέον λόγοι δράσης από μέρους της Επιτροπής, δίχως να συνάγουν ότι υπήρχε ή ότι εξακολουθεί να υπάρχει παράβαση. Οι αποφάσεις δέσμευσης δεν θίγουν την αρμοδιότητα των αρχών ανταγωνισμού και των δικαστηρίων των κρατών μελών να προβαίνουν στη σχετική διαπίστωση και να αποφασίζουν ως προς την υπόθεση. […]»

6. Η αιτιολογική σκέψη 22 του κανονισμού 1/2003 έχει ως εξής:

«Στο πλαίσιο ενός συστήματος παράλληλων αρμοδιοτήτων και προκειμένου να διασφαλισθεί η τήρηση των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της ομοιόμορφης εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού, πρέπει να αποφεύγεται η έκδοση αντικρουόμενων αποφάσεων. Επιβάλλεται συνεπώς να αποσαφηνισθούν, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, τα αποτελέσματα των αποφάσεων της Επιτροπής και των διαδικασιών στα δικαστήρια και τις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών. Οι αποφάσεις δέσμευσης που λαμβάνονται από την Επιτροπή δεν θίγουν τις εξουσίες των δικαστηρίων και των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών να εφαρμόζουν τα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης.»

7. Επιπλέον, το άρθρο 9 του κανονισμού 1/2003 ορίζει τα εξής:

«1. Όταν η Επιτροπή σκοπεύει να εκδώσει απόφαση με την οποία να απαιτεί την παύση μιας παράβασης και οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις προσφέρονται να αναλάβουν ορισμένες δεσμεύσεις για να ανταποκριθούν στις αντιρρήσεις της Επιτροπής κατά την προκαταρκτική της εκτίμηση, τότε η Επιτροπή δύναται με απόφασή της να καταστήσει αυτές τις δεσμεύσεις υποχρεωτικές για τις επιχειρήσεις. Η απόφαση της Επιτροπής δύναται να εκδοθεί για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και πρέπει να συμπεραίνει ότι δεν συντρέχουν πλέον λόγοι να αναλάβει δράση η Επιτροπή.

[2] ΕΕ 2003, L 1, σ. 1.

[…]»

III. Τα πραγματικά περιστατικά, η διαδικασία και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

A. Το πλαίσιο της διαφοράς

8. Στις 13 Ιανουαρίου 2014, η Επιτροπή κίνησε έρευνα σχετικά με ενδεχόμενους περιορισμούς στην παροχή υπηρεσιών συνδρομητικής τηλεόρασης στο πλαίσιο των συμφωνιών παροχής άδειας εκμετάλλευσης που είχαν συναφθεί μεταξύ έξι αμερικανικών κινηματογραφικών εταιριών και των κύριων ευρωπαϊκών συνδρομητικών ραδιοτηλεοπτικών σταθμών.

9. Στις 23 Ιουλίου 2015, στο πλαίσιο της ως άνω έρευνας, η Επιτροπή απέστειλε ανακοίνωση αιτιάσεων στην Paramount Pictures International Ltd, με έδρα το Λονδίνο (Ηνωμένο Βασίλειο), και στη Viacom Inc., με έδρα τη Νέα Υόρκη (Ηνωμένες Πολιτείες), μητρική της προαναφερθείσας εταιρίας (στο εξής, από κοινού: Paramount).

10. Στην ανακοίνωση αυτή, η Επιτροπή εξέθεσε το προκαταρκτικό συμπέρασμά της σχετικά με την ασυμβατότητα με το άρθρο 101 ΣΛΕΕ και με το άρθρο 53 της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (στο εξής: ΕΟΧ) ορισμένων ρητρών που περιλαμβάνονται στις συμφωνίες παροχής άδειας εκμετάλλευσης τις οποίες η Paramount είχε συνάψει με τη Sky UK Ltd και τη Sky plc (στο εξής, από κοινού: Sky).

11. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή επικέντρωσε την έρευνά της σε δύο συναφείς ρήτρες, οι οποίες περιέχονται στις συμφωνίες παροχής άδειας εκμετάλλευσης που συνήφθησαν με τη Sky.

12. Η πρώτη ρήτρα είχε ως σκοπό να απαγορευθεί ή να περιοριστεί η δυνατότητα της Sky να ανταποκρίνεται στη ζήτηση σχετικά με την αγορά υπηρεσιών τηλεοπτικής διανομής η οποία εκφράζεται αυτοβούλως εκ μέρους καταναλωτών που κατοικούν στον ΕΟΧ, αλλά εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας. Η δεύτερη ρήτρα επέβαλλε, αντιθέτως, στην Paramount, στο πλαίσιο των συμφωνιών που συνήπτε με τους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς που είναι εγκατεστημένοι στον ΕΟΧ, αλλά εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου, να απαγορεύει στους σταθμούς αυτούς ή να περιορίζει τη δυνατότητά τους να ανταποκρίνονται στη ζήτηση σχετικά με την αγορά υπηρεσιών τηλεοπτικής διανομής η οποία εκφράζεται αυτοβούλως εκ μέρους καταναλωτών που κατοικούν στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ιρλανδία.

13. Με απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2015, επετράπη στην Groupe Canal + (στο εξής: GCP) να μετάσχει στη διαδικασία ως τρίτος ενδιαφερόμενος, κατά την έννοια του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 773/2004 της Επιτροπής, της 7ης Απριλίου 2004[3].

14. Με έγγραφο της 4ης Δεκεμβρίου 2015, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πληροφορίες ως προς τη φύση και το αντικείμενο της διαδικασίας σύμφωνα το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 773/2004», η Επιτροπή γνωστοποίησε, μεταξύ άλλων, στην GCP τη νομική εκτίμησή της σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 101 ΣΛΕΕ στα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υπόθεσης, ακολουθούμενη από προκαταρκτικό συμπέρασμα επί του συγκεκριμένου ζητήματος. Κατά το εν λόγω προκαταρκτικό συμπέρασμα, η Επιτροπή σκόπευε να εκδώσει απόφαση απευθυνόμενη στη Sky και σε όλες τις κινηματογραφικές εταιρίες που αφορούσε η ερευνά της, με την οποία απόφαση θα διαπιστωνόταν ότι οι εν λόγω εταιρίες έχουν παραβεί το άρθρο 101 ΣΛΕΕ

[3] ΕΕ 2004, L 123, σ. 18.

και το άρθρο 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ, επιβάλλοντας σε αυτές διάφορα πρόστιμα και διατάσσοντάς τις να παύσουν την εν λόγω παράβαση και να απέχουν από τη λήψη οποιουδήποτε μέτρου ικανού να έχει τέτοιο αντικείμενο ή αποτέλεσμα.

15. Κατόπιν της κίνησης της διαδικασίας και κατόπιν των προκαταρκτικών εκτιμήσεων της Επιτροπής, στις 15 Απριλίου 2016 η Paramount πρότεινε στην Επιτροπή να αναλάβει δεσμεύσεις προκειμένου η Επιτροπή να άρει τις αντιρρήσεις της, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 9 του κανονισμού 1/2003.

16. Αφότου έλαβε τις παρατηρήσεις άλλων τρίτων ενδιαφερόμενων, συμπεριλαμβανομένης της GCP, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση που αποτέλεσε αντικείμενο προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου (στο εξής: επίμαχη απόφαση)[4], η οποία ορίζει, στο άρθρο της 1, ότι οι εκτιθέμενες στο παράρτημα δεσμεύσεις είναι υποχρεωτικές για την Paramount, τους νόμιμους διαδόχους της και τις ελεγχόμενες από αυτήν εταιρίες για διάστημα πέντε ετών από την ημερομηνία κοινοποίησης της απόφασης.

17. Ειδικότερα, η ρήτρα 1, ένατο εδάφιο, του παραρτήματος της επίμαχης απόφασης προβλέπει διάφορα είδη ρητρών που αποτελούν αντικείμενο της διαδικασίας (στο εξής: σχετικές ρήτρες) και αφορούν τη μετάδοση οπτικοακουστικού περιεχομένου τόσο μέσω δορυφόρου όσο και μέσω διαδικτύου.

18. Αφενός, όσον αφορά τη μετάδοση μέσω δορυφόρου, περιλαμβάνονται, πρώτον, η ρήτρα κατά την οποία η λήψη σήματος σε περιοχές ευρισκόμενες εκτός της περιοχής που καλύπτει η συμφωνία παροχής άδειας εκμετάλλευσης (overspill) δεν συνιστά παράβαση συμβατικής υποχρέωσης εκ μέρους του ραδιοτηλεοπτικού σταθμού αν αυτός δεν έχει επιτρέψει τη λήψη αυτή εν γνώσει του και, δεύτερον, η ρήτρα κατά την οποία η λήψη εντός της περιοχής που καλύπτει η συμφωνία παροχής άδειας εκμετάλλευσης δεν συνιστά παράβαση συμβατικής υποχρέωσης εκ μέρους της Paramount αν η τελευταία δεν έχει επιτρέψει τη διάθεση αποκωδικοποιητών τρίτων στην εν λόγω περιοχή.

19. Αφετέρου, όσον αφορά τη μετάδοση μέσω διαδικτύου, περιλαμβάνονται, πρώτον, η ρήτρα που επιβάλλει στους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς να εμποδίζουν την τηλεφόρτωση ή τη μετάδοση σε συνεχή ροή (streaming) τηλεοπτικού περιεχομένου σε περιοχές ευρισκόμενες εκτός της περιοχής που καλύπτει η συμφωνία παροχής άδειας εκμετάλλευσης, δεύτερον, η ρήτρα κατά την οποία η απεικόνιση μέσω διαδικτύου (Internet overspill) εντός της περιοχής που καλύπτει η συμφωνία παροχής άδειας εκμετάλλευσης δεν συνιστά παράβαση συμβατικής υποχρέωσης εκ μέρους της Paramount αν η τελευταία έχει υποχρεώσει τους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς να χρησιμοποιούν τεχνολογίες που εμποδίζουν την απεικόνιση αυτή και, τρίτον, η ρήτρα κατά την οποία η μέσω διαδικτύου απεικόνιση τηλεοπτικού περιεχομένου σε περιοχές ευρισκόμενες εκτός της περιοχής που καλύπτει η συμφωνία παροχής άδειας εκμετάλλευσης δεν συνιστά παράβαση συμβατικής υποχρέωσης εκ μέρους του ραδιοτηλεοπτικού σταθμού αν αυτός χρησιμοποιεί τεχνολογίες που εμποδίζουν την εν λόγω απεικόνιση.

20. Επιπλέον, από τη ρήτρα 1, τρίτο εδάφιο, του παραρτήματος της επίμαχης απόφασης προκύπτει ότι η φράση «υποχρεώσεις του ραδιοτηλεοπτικού σταθμού» αφορά τις ρήτρες που απαγορεύουν σε ραδιοτηλεοπτικό σταθμό να ανταποκρίνεται στη ζήτηση η οποία εκφράζεται αυτοβούλως εκ μέρους των καταναλωτών που κατοικούν εντός του ΕΟΧ, αλλά εκτός της περιοχής για την οποία ο ραδιοτηλεοπτικός σταθμός διαθέτει δικαίωμα μετάδοσης, ή τις

[4] Υπόθεση AT.40023 – Διασυνοριακή πρόσβαση στη συνδρομητική τηλεόραση, της 26ης Ιουλίου 2016.

ανάλογες ρήτρες με αυτές. Περαιτέρω, η φράση «υποχρεώσεις της Paramount» αφορά τις ρήτρες που επιβάλλουν στην Paramount να απαγορεύει στους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς που είναι εγκατεστημένοι εντός του ΕΟΧ, αλλά εκτός των περιοχών στις οποίες ραδιοτηλεοπτικός σταθμός έχει αποκλειστικά δικαιώματα, να ανταποκρίνονται στη ζήτηση η οποία εκφράζεται αυτοβούλως εκ μέρους των καταναλωτών που κατοικούν στις περιοχές αυτές, ή τις ανάλογες ρήτρες με αυτές.

21. Κατά τη ρήτρα 2 του παραρτήματος της επίμαχης απόφασης, από την ημερομηνία κοινοποίησης της απόφασης αυτής, η Paramount ανέλαβε τις ακόλουθες δεσμεύσεις. Κατ' αρχάς, η Paramount δεν θα συνάπτει τις σχετικές ρήτρες ούτε θα ανανεώνει ή θα επεκτείνει την εφαρμογή τους στο πλαίσιο συμφωνιών παροχής άδειας εκμετάλλευσης όπως αυτές ορίζονται στο ίδιο παράρτημα (σημείο 2.1). Στη συνέχεια, όσον αφορά τις υφιστάμενες συμφωνίες παροχής άδειας εκμετάλλευσης για την παραγωγή προγραμμάτων συνδρομητικής τηλεόρασης (existing Pay-TV Output Licence Agreements), η εν λόγω εταιρία δεν θα αξιώσει δικαστικώς να τηρηθούν οι υποχρεώσεις των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών (σημείο 2.2, στοιχείο a). Όσον αφορά τις ίδιες συμφωνίες, η εταιρία αυτή δεν θα τηρήσει, ούτε θα αξιώσει δικαστικώς να τηρηθούν, άμεσα ή έμμεσα, τις «υποχρεώσεις της Paramount» (σημείο 2.2, στοιχείο b). Τέλος, θα γνωστοποιήσει στη Sky εντός προθεσμίας δέκα ημερών από την κοινοποίηση της επίμαχης απόφασης, και σε κάθε άλλο ραδιοτηλεοπτικό σταθμό εγκατεστημένο στον ΕΟΧ εντός προθεσμίας ενός μηνός από την εν λόγω κοινοποίηση, ότι δεν θα αξιώσει δικαστικώς την τήρηση των σχετικών ρητρών από τους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς (σημείο 2.3).

22. Η GCP είχε συνάψει με την Paramount συμφωνία παροχής άδειας εκμετάλλευσης για την παραγωγή προγραμμάτων συνδρομητικής τηλεόρασης (Pay Television Agreement), η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2014 (στο εξής: συμφωνία της 1ης Ιανουαρίου 2014). Το άρθρο 12 της συμφωνίας αυτής προβλέπει ότι η περιοχή που καλύπτει η εν λόγω συμφωνία διαιρείται σε περιοχές «αποκλειστικότητας», οι οποίες περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τη Γαλλία, και σε περιοχή «μη αποκλειστικότητας» η οποία περιλαμβάνει τον Μαυρίκιο. Επιπλέον, το άρθρο 3 της συμφωνίας της 1ης Ιανουαρίου 2014 προβλέπει ότι η Paramount δεν θα ασκήσει η ίδια ούτε θα επιτρέψει σε τρίτον να ασκήσει δικαιώματα αναμετάδοσης προς τις περιοχές αποκλειστικότητας. Το παράρτημα A.IV της συμφωνίας αυτής διευκρινίζει τις υποχρεώσεις που βαρύνουν την αναιρεσείουσα ως προς τη χρήση των τεχνολογιών χρήσης γεωγραφικού φίλτρου οι οποίες εμποδίζουν την αναμετάδοση εκτός των περιοχών για τις οποίες χορηγήθηκε η άδεια.

23. Με επιστολή της 25ης Αυγούστου 2016, η Paramount γνωστοποίησε στην αναιρεσείουσα τη δέσμευση που περιλαμβάνεται στο σημείο 2.2, στοιχείο a, του παραρτήματος της επίμαχης απόφασης και, ως εκ τούτου, διευκρίνισε ότι δεν θα αξιώσει δικαστικώς να τηρηθούν οι σχετικές ρήτρες από τον ραδιοτηλεοπτικό σταθμό και ότι, βάσει των σχετικών ρητρών, καταργεί κάθε υποχρέωση του τελευταίου. Με την ίδια επιστολή, η Paramount διευκρίνισε επίσης ότι η φράση «υποχρέωση του ραδιοτηλεοπτικού σταθμού» είναι ταυτόσημη με τη φράση που περιλαμβάνεται στο παράρτημα της επίμαχης απόφασης. Με επιστολή της 14ης Οκτωβρίου 2016, η αναιρεσείουσα απάντησε στη γνωστοποίηση αυτή υπογραμμίζοντας ότι οι δεσμεύσεις που ανελήφθησαν στο πλαίσιο διαδικασίας στην οποία μετείχαν μόνον η Επιτροπή και η Paramount δεν μπορούν να της αντιταχθούν.

Β. Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

24. Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 8 Δεκεμβρίου 2016, η GCP άσκησε, βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, προσφυγή ακυρώσεως της επίμαχης απόφασης.

25. Επιπλέον, με τη διάταξη της 13ης Ιουλίου 2017, Groupe Canal+ κατά Επιτροπής[5], επετράπη στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Ενώσεων Καταναλωτών (στο εξής: ΕΓΕΚ) να παρέμβει υπέρ της Επιτροπής. Με την ίδια διάταξη, επετράπη στην Union des producteurs de cinéma (στο εξής: UPC), στην European Film Agency Directors (στο εξής: EFADs) και στη C More Entertainment AB να παρέμβουν υπέρ της GCP. Επιπλέον, με απόφαση του προέδρου του πέμπτου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου της 13ης Ιουλίου 2017, επετράπη στη Γαλλική Δημοκρατία να παρέμβει υπέρ της GCP.

26. Προς στήριξη της προσφυγής της, η GCP προέβαλε τέσσερις λόγους ακυρώσεως: (i) ο πρώτος αφορούσε πρόδηλη πλάνη εκτίμησης όσον αφορά τη συμβατότητα των σχετικών ρητρών με το άρθρο 101 ΣΛΕΕ· (ii) ο δεύτερος αφορούσε παράβαση του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003 όσον αφορά τον προσδιορισμό των προβλημάτων που δημιούργησαν οι αναληφθείσες δεσμεύσεις· (iii) ο τρίτος αφορούσε παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας· (iv) ο τέταρτος αφορούσε κατάχρηση εξουσίας.

27. Με την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 12ης Δεκεμβρίου 2018 στην υπόθεση Groupe Canal + κατά Επιτροπής[6] (στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση), το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή της GCP.

Γ. Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου και τα αιτήματα των διαδίκων

28. Με δικόγραφο που κατέθεσε στις 15 Φεβρουαρίου 2019, η GCP άσκησε, βάσει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, αναίρεση κατά της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης.

29. Με την αίτησή της αναιρέσεως, η GCP ζητεί από το Δικαστήριο: να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση κατά το μέρος που απέρριψε την προσφυγή ακυρώσεως της επίμαχης απόφασης και κατά το μέρος που καταδίκασε την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα· να ακυρώσει την επίμαχη απόφαση· να καταδικάσει την Επιτροπή στο σύνολο των δικαστικών εξόδων.

30. Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως που κατέθεσε η GCP και να την καταδικάσει στα δικαστικά έξοδα.

31. Η Γαλλική Δημοκρατία, παρεμβαίνουσα υπέρ της GCP, ζητεί από το Δικαστήριο να αναιρέσει στο σύνολό της την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και να συναγάγει εξ αυτού όλες τις αναγκαίες συνέπειες.

32. Η UPC, παρεμβαίνουσα υπέρ της GCP, ζητεί από το Δικαστήριο να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση κατά το μέρος που απέρριψε την ασκηθείσα από την GCP προσφυγή ακυρώσεως της επίμαχης απόφασης και κατά το μέρος που καταδίκασε την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα, καθώς και να ακυρώσει την επίμαχη απόφαση και να καταδικάσει την Επιτροπή στο σύνολο των δικαστικών εξόδων της UPC.

33. Η EFADs, προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως που κατέθεσε η GCP, ζητεί από το Δικαστήριο να κρίνει την αίτηση αναιρέσεως βάσιμη στο σύνολό της, να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση κατά το μέρος που απέρριψε την ασκηθείσα από την GCP

[5] Διάταξη της 13ης Ιουλίου 2017, Groupe Canal + κατά Επιτροπής (T-873/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2017:556).

[6] Απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2018, Groupe Canal + κατά Επιτροπής (T-873/16, EU:T:2018:904).

προσφυγή ακυρώσεως της επίμαχης απόφασης και κατά το μέρος που καταδίκασε την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα, να ακυρώσει την επίμαχη απόφαση και, σε κάθε περίπτωση, να καταδικάσει την Επιτροπή στο σύνολο των δικαστικών εξόδων της EFADs.

34. Το ΕΓΕΚ, παρεμβαίνον υπέρ της Επιτροπής, ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως στο σύνολό της και να καταδικάσει την GCP στο σύνολο των δικαστικών εξόδων του ΕΓΕΚ.

IV. Εξέταση της αιτήσεως αναιρέσεως

35. Προς στήριξη της αιτήσεώς της αναιρέσεως, η GCP προβάλλει τέσσερις λόγους αναιρέσεως: 1) με τον πρώτο λόγο προβάλλει πλάνη περί το δίκαιο στην οποία υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο κρίνοντας ότι στην επίμαχη απόφαση η Επιτροπή δεν καταχράστηκε την εξουσία της. 2) Με τον δεύτερο λόγο προβάλλει παραβίαση, από το Γενικό Δικαστήριο, της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως. 3) Με τον τρίτο λόγο προβάλλει πλάνη περί το δίκαιο στην οποία υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο και η οποία συνίσταται σε έλλειψη αιτιολογίας και σε ελλιπή εξέταση των πραγματικών περιστατικών. 4) Με τον τέταρτο λόγο προβάλλει εσφαλμένη ερμηνεία, από το Γενικό Δικαστήριο, του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003 και του σημείου 128 της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές για τη διεξαγωγή των διαδικασιών που αφορούν τα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ[7].

36. Όπως ζητήθηκε από το Δικαστήριο, η ανάλυσή μου θα επικεντρωθεί στον τρίτο λόγο αναιρέσεως (ειδικότερα, στο πρώτο σκέλος του, στο οποίο τίθεται το ζήτημα αν η Επιτροπή όφειλε, κατά την έκδοση απόφασης δυνάμει του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003, να λάβει υπόψη εκτιμήσεις σχετικές με την εφαρμογή του άρθρου 101, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ) και στον τέταρτο λόγο αναιρέσεως.

A. Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως, με τον οποίο η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, συνιστάμενη σε έλλειψη αιτιολογίας και σε ελλιπή εξέταση των πραγματικών περιστατικών

1. Τα επιχειρήματα των διαδίκων

37. Πρώτον, η GCP, υποστηριζόμενη από την EFADs και τη Γαλλική Δημοκρατία, προβάλλει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας (σκέψη 39 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης) ότι ο έλεγχος νομιμότητας της επίμαχης απόφασης μπορούσε να αφορά μόνο τα τρία ακόλουθα ζητήματα: α) αν οι περιστάσεις που εκτίθενται στην επίμαχη απόφαση μπορούν να δημιουργήσουν προβλήματα ανταγωνισμού· β) σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, αν οι δεσμεύσεις που κατέστησαν υποχρεωτικές είναι ικανές να άρουν τις αντιρρήσεις αυτές· γ) αν η Paramount είχε προτείνει δεσμεύσεις λιγότερο περιοριστικές, αλλά ικανές να άρουν τις ως άνω αντιρρήσεις ως προς τον ανταγωνισμό.

[7] ΕΕ 2011, C 308, σ. 6.

38. Δεύτερον, κατά την άποψη των ως άνω μετεχόντων στην παρούσα δίκη, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη κρίνοντας (σκέψεις 62 έως 66 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης) ότι το ζήτημα αν η συμπεριφορά που προκάλεσε τις επίμαχες αντιρρήσεις πληροί τις σωρευτικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή του άρθρου 101, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ είναι άσχετο με την ίδια τη φύση μιας απόφασης όπως η επίμαχη.

39. Προς στήριξη της άποψής τους, οι ως άνω μετέχοντες στην παρούσα δίκη υπενθυμίζουν ότι από την απόφαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2014, CB κατά Επιτροπής (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, σκέψη 53), προκύπτει ότι, για την εκτίμηση του αν συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων είναι αρκούντως επιζήμια ώστε να θεωρείται περιορισμός του ανταγωνισμού «λόγω του αντικειμένου» κατά την έννοια του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, πρέπει να αναλυθεί προσεκτικά το νομικό και οικονομικό πλαίσιό της, λαμβανομένων υπόψη της φύσης των περί ων πρόκειται προϊόντων ή υπηρεσιών καθώς και των πραγματικών συνθηκών λειτουργίας και της διάρθρωσης των σχετικών αγορών. Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο όφειλε να καθορίσει αν τα προσκομισθέντα αποδεικτικά στοιχεία συνιστούσαν το σύνολο των αναγκαίων στοιχείων για την εκτίμηση μιας πολύπλοκης κατάστασης.

40. Εξ αυτών οι ως άνω μετέχοντες στην παρούσα δίκη συνάγουν ότι, μην απαντώντας στον λόγο ακυρώσεως κατά τον οποίο η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη το γαλλικό νομικό και οικονομικό πλαίσιο των σχετικών ρητρών, το Γενικό Δικαστήριο παρέβη την υποχρέωσή του αιτιολόγησης.

41. Όσον αφορά την έλλειψη αιτιολογίας, η Γαλλική Δημοκρατία προσθέτει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν προσδιόρισε σαφώς τις αντιρρήσεις ως προς τον ανταγωνισμό οι οποίες μπορούσαν να δικαιολογήσουν την έκδοση απόφασης δυνάμει του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003, παραλείποντας να ερευνήσει αν οι σχετικές ρήτρες ήταν αρκούντως επιζήμιες ώστε να μπορούν εκ πρώτης όψεως να θεωρηθούν περιορισμός του ανταγωνισμού λόγω του αντικειμένου. Συναφώς, δεν αρκούσε γενική παραπομπή στη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τους εδαφικούς περιορισμούς στη μετάδοση μέσω δορυφόρου. Επιπλέον, ο σκοπός προστασίας της πολιτισμικής πολυμορφίας συνδέεται άρρηκτα με το νομικό και οικονομικό πλαίσιο των σχετικών ρητρών και δεν μπορεί να περιοριστεί στην εξέταση στο πλαίσιο του άρθρου 101, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ.

42. Η GCP προσθέτει ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέβη την υποχρέωση συνεκτίμησης του νομικού και οικονομικού πλαισίου των σχετικών ρητρών, περιοριζόμενο να παρατηρήσει (σκέψεις 40 έως 42 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης) ότι, λαμβανομένων υπόψη του περιεχομένου τους, των σκοπών τους και του νομικού και οικονομικού πλαισίου τους, οι σχετικές ρήτρες, οι οποίες παρέχουν απόλυτη εδαφική αποκλειστικότητα, έχουν σκοπό να αποκλείσουν κάθε διασυνοριακό ανταγωνισμό, και ότι τούτο αρκούσε για να δικαιολογήσει τις αντιρρήσεις της Επιτροπής.

43. Συναφώς, η UPC προσθέτει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη τις ιδιαιτερότητες του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας. Συγκεκριμένα, δεν έλαβε υπόψη το γεγονός ότι η αποδοχή αιτήσεων παθητικών πωλήσεων εκτός της περιοχής που καλύπτεται από άδεια εκμετάλλευσης δεν συνιστά παράβαση. Επιπλέον, όσον αφορά το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, δεν έχει νόημα η διάκριση μεταξύ αποκλειστικού δικαιώματος χορήγησης άδειας με «σχετικό» πεδίο εφαρμογής και αποκλειστικού δικαιώματος χορήγησης άδειας με «απόλυτο» πεδίο εφαρμογής, καθόσον είναι νομικώς ανέφικτο, και αντίθετο προς τους διεθνείς, τους ευρωπαϊκούς και τους εθνικούς κανόνες σχετικά με το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, αφενός, να αναγνωρίζεται το

δικαίωμα των δικαιούχων να επιτρέπουν τις πράξεις με έναν φορέα εκμετάλλευσης για συγκεκριμένη περιοχή και, αφετέρου, να εμποδίζονται να αξιώνουν την τήρηση των όρων της άδειας εκμετάλλευσης που χορήγησαν στον συγκεκριμένο φορέα εκμετάλλευσης.

44. Η EFADs υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη το γεγονός ότι η κατάργηση των μέτρων γεωγραφικού αποκλεισμού οδηγεί σε μια κατάσταση όπου οι δύο συμβαλλόμενοι δεν θα μπορούν να περιλάβουν στις συμβάσεις αυτό που τους διασφαλίζεται από το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας: οι παθητικές πωλήσεις παραμένουν απαγορευμένες, ακόμη και χωρίς τις ρήτρες αυτές, καθόσον ο κάτοχος άδειας εκμετάλλευσης δεν διαθέτει τα αναγκαία δικαιώματα για τη διανομή έργων εκτός της περιοχής που καλύπτεται από την άδεια εκμετάλλευσης.

45. Η Γαλλική Δημοκρατία διευκρινίζει ότι σκοπός του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας είναι να διασφαλίζει όχι μόνο το δικαίωμα αμοιβής αλλά και το δικαίωμα των δημιουργών να καθορίζουν τους όρους εκμετάλλευσης των έργων τους, να προάγουν την πνευματική δημιουργία και να προωθούν την πολιτισμική πολυμορφία.

46. Η UPC υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη το γεγονός ότι, στη Γαλλία, έχουν θεσπιστεί ειδικοί κανόνες, βασισμένοι στο δίκαιο της Ένωσης, όσον αφορά τους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς, τους διανομείς, τις πλατφόρμες μετάδοσης και τα μέσα και ότι οι κανόνες αυτοί συνεπάγονται κατ' ανάγκη εδαφικούς περιορισμούς. Πρόκειται, ειδικότερα, για υποχρεώσεις πραγματοποίησης επενδύσεων στην τοπική παραγωγή και μετάδοση, οι οποίες έχουν ως σκοπό την πολυμορφία της παραγωγής, καθώς και τη διανομή ευρωπαϊκών έργων και πρωτότυπων έργων στη γαλλική γλώσσα. Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη το γεγονός ότι, για το άυλο περιεχόμενο που καθίσταται διαθέσιμο στο διαδίκτυο, δεν υφίσταται διαφορά μεταξύ «ενεργητικής» και «παθητικής» πώλησης. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι οι τελικοί χρήστες έχουν ευχερή πρόσβαση στους ιστότοπους, η αίτηση του καταναλωτή και η παροχή του ζητηθέντος περιεχομένου συμπίπτουν πλήρως από χρονικής απόψεως.

47. Όσον αφορά την απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 2011, Football Association Premier League κ.λπ. (C-403/08 και C-429/08, EU:C:2011:631), η GCP, υποστηριζόμενη από την UPC και τη Γαλλική Δημοκρατία, προβάλλει ότι από την απόφαση αυτή δύναται να συναχθεί ότι η συνεκτίμηση του νομικού και οικονομικού πλαισίου των ρητρών αυτών μπορεί να συνεπάγεται τον αποκλεισμό της ύπαρξης περιορισμού του ανταγωνισμού ή να επιβάλει ανάλυση των συνεπειών της συμφωνίας (σκέψη 140). Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, στηριζόμενο κυρίως στην προμνησθείσα απόφαση Football Association Premier League, η οποία δεν αφορούσε τον κινηματογραφικό τομέα (σκέψεις 43 έως 50 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης), και παραλείποντας να εξετάσει το συγκεκριμένο νομικό και οικονομικό πλαίσιο του κινηματογραφικού τομέα του οποίου τη σημασία υπογράμμισε, εντούτοις, το Δικαστήριο στην απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1982, Coditel κ.λπ. (262/81, EU:C:1982:334, σκέψεις 15 και 16) (στο εξής: απόφαση Coditel II). Συγκεκριμένα, στην απόφαση αυτή το Δικαστήριο έκρινε ότι τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της κινηματογραφικής βιομηχανίας στην Ευρώπη (ιδίως εκείνα που αφορούν την αντικατάσταση των διαλόγων ή την αναγραφή υποτίτλων για ένα ξενόγλωσσο κοινό, τις δυνατότητες τηλεοπτικής μετάδοσης και το σύστημα χρηματοδότησης) αποδεικνύουν ότι μια άδεια αποκλειστικής παρουσίασης δεν δύναται, από μόνη της, να εμποδίσει, να περιορίσει ή να νοθεύσει τον ανταγωνισμό.

48. Η EFADs, από κοινού με την UPC και τη Γαλλική Δημοκρατία, διευκρινίζει ότι, εν αντιθέσει προς τα αμερικανικά έργα, τα οποία χρηματοδοτούνται με πόρους των κινηματογραφικών εταιριών, η χρηματοδότηση ενός ευρωπαϊκού ανεξάρτητου οπτικοακουστικού έργου προέρχεται

κατά μεγάλο μέρος από την πώληση των αποκλειστικών δικαιωμάτων, περιοχή προς περιοχή, σε διεθνείς πράκτορες πωλήσεων, διανομείς και ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς οι οποίοι δεσμεύονται, με αντάλλαγμα την παροχή δικαιωμάτων αποκλειστικής εκμετάλλευσης, να συνεισφέρουν στην προχρηματοδότηση του έργου. Αυτοί οι φορείς εκμετάλλευσης παρέχουν χρηματοδότηση πριν από την παραγωγή του έργου, βάσει εκτίμησης της ενδεχόμενης επιτυχίας των μελλοντικών έργων στην περιοχή τους και εγγυώνται έναν ελάχιστο αριθμό δυνητικών θεατών. Ο προεκτεθείς τρόπος προχρηματοδότησης είναι ουσιώδης για τη λήψη των αναγκαίων πόρων για την παραγωγή περιεχομένου υψηλής ποιότητας ή για τη δημιουργία εσόδων που παρέχουν τη δυνατότητα πραγματοποίησης επενδύσεων σε νέες παραγωγές. Επομένως, οι σταθμοί συνδρομητικής τηλεόρασης και οι διαδικτυακοί ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί συγχρηματοδοτούν μια ταινία μόνο με αντάλλαγμα απόλυτη αποκλειστικότητα εκμετάλλευσης της ταινίας αυτής σε ορισμένες περιοχές εντός του ΕΟΧ. Σε μια αγορά υψηλού κινδύνου, η χρήση της εδαφικής αποκλειστικότητας επιτελεί λειτουργία μείωσης της αβεβαιότητας και μετριασμού του επενδυτικού κινδύνου. Επομένως, η χρηματοδότηση μιας ταινίας διαφέρει από τη χρηματοδότηση ενός αθλητικού γεγονότος, όπως τα επίμαχα στην απόφαση Football Association Premier League· η χρήση αδειών εδαφικής αποκλειστικότητας για τη μετάδοση αθλητικών γεγονότων σκοπεί στη μεγιστοποίηση του κέρδους και όχι απλώς στη λήψη επαρκούς χρηματοδότησης. Η EFADs προσθέτει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη το γεγονός ότι η κατάργηση των ρητρών που απαγορεύουν τις παθητικές πωλήσεις και τα συνακόλουθα μέτρα γεωγραφικού αποκλεισμού οδηγεί σε μια κατάσταση όπου οι δύο συμβαλλόμενοι δεν μπορούν να περιλάβουν στις συμβάσεις τους αυτό που, εντούτοις, τους διασφαλίζεται από το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας. Συγκεκριμένα, οι παθητικές πωλήσεις παραμένουν απαγορευμένες ακόμη και χωρίς τις ρήτρες αυτές, καθόσον ο κάτοχος άδειας εκμετάλλευσης δεν διαθέτει τα αναγκαία δικαιώματα για τη μετάδοση των έργων εκτός της περιοχής που αφορά η άδεια εκμετάλλευσης. Εν συνεχεία, η UPC υποστηρίζει ότι η έλλειψη συμβατικής εγγύησης όσον αφορά τον σεβασμό της εδαφικής αποκλειστικότητας ισοδυναμεί στην πράξη με μη αποκλειστικότητα της άδειας εκμετάλλευσης. Συγκεκριμένα, η αποκλειστικότητα της άδειας εκμετάλλευσης, χωρίς συμβατικές εγγυήσεις που διασφαλίζουν την τήρησή της, δεν θα έχει πλέον αξία ούτε θα αμείβεται ως τέτοια. Οι διαπραγματεύσεις μεταξύ του κατόχου των δικαιωμάτων και του ραδιοτηλεοπτικού φορέα βασίζονται, ειδικότερα, στην εδαφική αποκλειστικότητα που παρέχεται σε αυτόν και στην εγγύηση μη μετάδοσης από ανταγωνιστή στην περιοχή που παραχωρείται με την άδεια εκμετάλλευσης κατά το διάστημα της αποκλειστικότητας.

49. Επιπλέον, η GCP υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέβη την υποχρέωση αιτιολόγησης, καθόσον δεν εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους οι αντιρρήσεις ως προς τον ανταγωνισμό που προσδιόρισε η Επιτροπή είναι βάσιμες, παρά τις διατυπωθείσες παρατηρήσεις οι οποίες αντλήθηκαν από την προμνησθείσα απόφαση Coditel II.

50. Η GCP, από κοινού με την EFADs, διατείνεται, δεύτερον, ότι, κρίνοντας (σκέψεις 57 και 69 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης) ότι ενδεχόμενη μείωση των εσόδων του ομίλου από τους πελάτες που βρίσκονται στη Γαλλία μπορεί να αντισταθμιστεί από το γεγονός ότι ο όμιλος αυτός θα μπορεί πλέον να απευθύνεται ελεύθερα σε πελάτες που βρίσκονται σε ολόκληρο τον ΕΟΧ, το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη τις ιδιαιτερότητες του τομέα και δεν εξέτασε όλα τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά. Ειδικότερα, το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη τη μελέτη Oxera[8], από την οποία προκύπτει ότι οι εδαφικές αποκλειστικότητες είναι αναγκαίες για τη χρηματοδότηση του ευρωπαϊκού κινηματογράφου λόγω των διάφορων πολιτισμικών ευαισθησιών στην Ένωση, ότι η αξία των ταινιών αυτών διαφέρει από ένα κράτος μέλος σε άλλο ή από μια γλωσσική περιοχή σε άλλη, ότι η παραγωγή ευρωπαϊκών ταινιών, και επομένως η

[8] «The impact of cross border to audiovisual content of EU consumers», προσκομίστηκε από την GCP.

πολιτισμική πολυμορφία σε ευρωπαϊκό επίπεδο, χρηματοδοτείται κυρίως από τους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς βάσει του συστήματος απόλυτης εδαφικής προστασίας. Συνεπώς, η μείωση των εσόδων δεν μπορεί να αντισταθμιστεί με την κατάργηση της απόλυτης αποκλειστικότητας διότι οι καταναλωτές που βρίσκονται στη Γαλλία επιλέγουν κυρίως να εγγραφούν ως συνδρομητές στους φορείς εκμετάλλευσης που μεταδίδουν περιεχόμενο κατά κύριο λόγο στην αγγλική γλώσσα.

51. Η EFADs προσθέτει ότι το κόστος άδειας εκμετάλλευσης καλύπτουσας πολλές περιοχές είναι πολύ πιο υψηλό και, επομένως, στην πράξη μη προσιτό. Το κόστος απόκτησης νέων συνδρομητών εκτός της παραδοσιακής περιοχής του διανομέα ή του ραδιοτηλεοπτικού φορέα συνεπάγεται δραστική μείωση της ελευθερίας επιλογής του ραδιοτηλεοπτικού φορέα όσον αφορά την παραγωγή. Συγκεκριμένα, οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς παροτρύνονται να επικεντρωθούν σε παραγωγές με τις ευρύτερες δυνατότητες διανομής, ήτοι παραγωγές του είδους παραγωγές «ευρέος κοινού» και κατά προτίμηση στην αγγλική γλώσσα. Επομένως, οι σχετικές ρήτρες είναι σημαντικό στοιχείο για την προώθηση της ευρωπαϊκής πολιτισμικής πολυμορφίας που επιδιώκει η Ένωση. Η Γαλλική Δημοκρατία προσθέτει ότι ο σκοπός προστασίας της πολυμορφίας αυτής συνδέεται άρρηκτα με το νομικό και οικονομικό πλαίσιο των σχετικών ρητρών και δεν μπορεί να περιοριστεί στην εξέταση κατά το άρθρο 101, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ. Η EFADs υποστηρίζει περαιτέρω ότι, στη Γαλλία, η GCP έχει υποχρέωση παραγωγής ευρωπαϊκών έργων. Λαμβανομένων υπόψη του ανταγωνισμού από σημαντικούς αγγλόφωνους φορείς εκμετάλλευσης και του περιεχομένου που απευθύνεται στο ευρύ κοινό, τα έσοδά της και ο αριθμός των συνδρομητών της μπορούν να μειωθούν με αποτέλεσμα να μην μπορεί να αποκτήσει άδειες εκμετάλλευσης σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες. Τα μικρά έσοδα από τις παθητικές πωλήσεις του ευρωπαϊκού ρεπερτορίου ουδόλως μπορούν να αντισταθμίσουν την απώλεια εισοδήματος και τους συνδρομητές των τοπικών ραδιοτηλεοπτικών φορέων. Η έλλειψη αποκλειστικότητας ευνοεί τις πλατφόρμες που έχουν ήδη συνδρομητές σε παγκόσμιο επίπεδο εις βάρος των ευρωπαϊκών παραγόντων, των οποίων η δυνατότητα αναζήτησης νέων πελατών είναι πιο περιορισμένη. Η UPC διευκρινίζει ότι αυτό συνεπάγεται ενίσχυση της διαπραγματευτικής ισχύος των διεθνών ομίλων παραγωγής έναντι των ανεξάρτητων Γάλλων παραγωγών καθώς και συγκέντρωση της προσφοράς στα χέρια των ισχυρότερων ραδιοτηλεοπτικών σταθμών. Επιπλέον, στην περίπτωση των παθητικών πωλήσεων συνδρομητικών τηλεοπτικών καναλιών, η διαπραγμάτευση της αμοιβής του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας δεν αφορά ένα και μοναδικό έργο αλλά πλήθος έργων, πράγμα που συνεπάγεται περαιτέρω δυσχέρειες. Άλλες δυσχέρειες ανακύπτουν από την εφαρμογή του φόρου προστιθέμενης αξίας, του οποίου οι συντελεστές διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών. Η Γαλλική Δημοκρατία προσθέτει ότι κατάλληλη αμοιβή για το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας δεν είναι αυτή που εύλογα συνδέεται μόνο με τον πραγματικό ή τον δυνητικό αριθμό των προσώπων που λαμβάνουν ή επιθυμούν να λάβουν την παρεχόμενη υπηρεσία, αλλά περιλαμβάνει επίσης το κόστος προσαρμογής της διανομής των έργων στις συγκεκριμένες απαιτήσεις κάθε εθνικής αγοράς. Επιπλέον, η αναγκαία τεχνολογία για τη λήψη οπτικοακουστικών έργων μπορεί να υποκλαπεί και, επομένως, δεν καθιστά δυνατό τον καθορισμό του πραγματικού και του δυνητικού κοινού κατανέμοντας τη ζήτηση ανά χώρα καταγωγής. Εν πάση περιπτώσει, τα γεωγραφικά όρια, τα οποία είναι σύμφυτα με τις άδειες εκμετάλλευσης που έχουν χορηγηθεί στην GCP, δεν καθιστούν δυνατό να απευθυνθεί αυτή ελεύθερα σε πελάτες που βρίσκονται σε όλα τα κράτη μέλη.

52. Επομένως, κατά την GCP, το Γενικό Δικαστήριο δεν αιτιολόγησε προσηκόντως την απόφασή του επί του λόγου ακυρώσεως που αφορούσε την πολιτισμική πολυμορφία και την αναγκαιότητα διάθεσης έργων στη γλώσσα του καταναλωτή.

53. Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από το ΕΓΕΚ, προβάλλει, πρώτον, ότι από τις πληροφορίες που εκτίθενται στις σκέψεις 49 έως 58 και 118 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε λεπτομερώς το νομικό και οικονομικό πλαίσιο των σχετικών ρητρών και έκρινε ότι το εν λόγω πλαίσιο δεν οδηγεί στη διαπίστωση ότι οι ρήτρες αυτές δεν είναι ικανές να περιορίσουν τον ανταγωνισμό. Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο απάντησε στην επιχειρηματολογία της GCP.

54. Επιπλέον, κατά την Επιτροπή, από την προμνησθείσα απόφαση Football Association Premier League (σκέψη 140) προκύπτει ότι η αρχή κατά την οποία συμφωνία στεγανοποίησης των εθνικών αγορών εντός των εθνικών συνόρων πρέπει να θεωρείται ότι έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού κάλλιστα μπορεί να έχει εφαρμογή στον τομέα της διασυνοριακής παροχής υπηρεσιών ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης. Επομένως, ουδέν ειδικό καθεστώς έχει εφαρμογή στον κινηματογραφικό τομέα.

55. Όσον αφορά την προμνησθείσα απόφαση Coditel II, η απόφαση αυτή περιορίζεται στη διαπίστωση ότι συμφωνία η οποία παρέχει σε έναν μοναδικό κάτοχο άδειας εκμετάλλευσης το αποκλειστικό δικαίωμα μετάδοσης ενός έργου από ένα κράτος μέλος και, συνεπώς, απαγορεύει τη μετάδοσή του από άλλους κατά τη διάρκεια καθορισμένου χρονικού διαστήματος, δεν έχει από μόνη της αντικείμενο το οποίο θίγει τον ανταγωνισμό. Αντιθέτως, όταν συμφωνία του είδους αυτού περιέχει περαιτέρω υποχρεώσεις που σκοπούν να διασφαλίσουν την τήρηση των εδαφικών ορίων εκμετάλλευσης της άδειας, οι υποχρεώσεις αυτές έχουν, κατ' αρχήν, σκοπό να περιορίσουν τον ανταγωνισμό. Επιπλέον, η προμνησθείσα απόφαση Coditel II αφορούσε ένα πλαίσιο όπου οι διανομείς είχαν παρουσιάσει στο κοινό ένα έργο χωρίς να διαθέτουν τα αναγκαία δικαιώματα στο κράτος μέλος του τόπου προέλευσης της παρουσίασης αυτής και χωρίς να έχουν καταβάλει οποιαδήποτε αμοιβή. Το πλαίσιο αυτό διαφέρει από το πλαίσιο της υπό κρίση υπόθεσης, όπου η Sky, κατόπιν των δεσμεύσεων που η Επιτροπή κατέστησε υποχρεωτικές, μπορεί να παρέχει τις δικές της υπηρεσίες διανομής τηλεοπτικών προγραμμάτων μέσω δορυφόρου στους καταναλωτές που κατοικούν στον ΕΟΧ αλλά εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, με σεβασμό των ισχυουσών νομικών διατάξεων, με τα αναγκαία δικαιώματα για τις σχετικές περιοχές και καταβάλλοντας κατάλληλη αμοιβή η οποία λαμβάνει υπόψη το πραγματικό και το δυνητικό κοινό στα άλλα κράτη μέλη.

56. Εξάλλου, το Γενικό Δικαστήριο διέκρινε το πλαίσιο της απόφασης Coditel II από εκείνο της απόφασης Football Association Premier League, ορθώς παραπέμποντας εν προκειμένω στη δεύτερη απόφαση.

57. Η Επιτροπή υποστηρίζει, δεύτερον, ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν ήταν υποχρεωμένο να στηριχθεί, στην απόφασή του, στο περιεχόμενο της μελέτης Oxera, καθόσον υπάρχουν μέθοδοι για να διασφαλίζεται κατάλληλη αμοιβή για το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας διαφορετικές από τη στεγανοποίηση των εθνικών αγορών, όπως η συνεκτίμηση του πραγματικού και του δυνητικού κοινού τόσο στο κράτος μέλος εκπομπής όσο και σε οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος, οι οποίες καθορίζονται με βάση την κατοχή αποκωδικοποιητή ή τη διεύθυνση IP του ηλεκτρονικού υπολογιστή ή από τη δυνατότητα εκ νέου διαπραγμάτευσης της αμοιβής, αν η αξία του περιεχομένου που παραχωρήθηκε με την άδεια εκμετάλλευσης επηρεάζεται από σημαντική ζήτηση η οποία εκφράζεται αυτοβούλως εκ μέρους καταναλωτών ευρισκόμενων εκτός του κράτους μέλους εκπομπής. Επιπλέον, η μελέτη Oxera δεν περιέχει καμία ειδική ανάλυση του αντικτύπου των αναληφθεισών δεσμεύσεων στην πολιτισμική πολυμορφία.

58. Τρίτον, η Επιτροπή παρατηρεί ότι το επιχείρημα της GCP που αφορά τις συνέπειες των αναληφθεισών δεσμεύσεων στην πολιτισμική πολυμορφία βασίζεται στην παραδοχή ότι η επίμαχη απόφαση θα οδηγήσει τους τηλεθεατές να επιλέξουν να εγγραφούν συνδρομητές κατά κύριο λόγο στους φορείς εκμετάλλευσης οι οποίοι μεταδίδουν περιεχόμενο κυρίως στην αγγλική γλώσσα. Εντούτοις, πολλοί τηλεθεατές μπορούν να επιλέξουν να μην εγγραφούν συνδρομητές για τις υπηρεσίες διανομής τηλεοπτικών προγραμμάτων των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών που είναι εγκατεστημένοι εκτός του δικού τους κράτους μέλους, για γλωσσικούς και πολιτισμικούς λόγους. Το ΕΓΕΚ προσθέτει ότι μόνο το 20 % του γαλλικού πληθυσμού έχει το αναγκαίο επίπεδο γνώσεων για να παρακολουθήσει και να κατανοήσει οπτικοακουστικό έργο σε ξένη γλώσσα χωρίς υποτίτλους. Κατά την Επιτροπή και το ΕΓΕΚ, το Γενικό Δικαστήριο ορθώς έκρινε (σκέψεις 57 και 69 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης) ότι η επίμαχη απόφαση υποστηρίζει και δεν θίγει τον σκοπό προώθησης της πολιτισμικής πολυμορφίας, δεδομένου ότι οι αναληφθείσες δεσμεύσεις δημιουργούν νέες ευκαιρίες για τους καταναλωτές να αποκτήσουν πρόσβαση στο περιεχόμενο της Paramount.

59. Εν συνεχεία, το ΕΓΕΚ θεωρεί ότι ο τρίτος λόγος αναιρέσεως είναι προδήλως απαράδεκτος, διότι, μολονότι αναφέρει ότι στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση υπάρχει πολλαπλή πλάνη περί το δίκαιο, τα επιχειρήματα που προβάλλει η GCP επιδιώκουν να θέσουν υπό αμφισβήτηση την εκτίμηση ορισμένων αποδεικτικών στοιχείων εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου. Η GCP περιορίστηκε να επαναλάβει τα επιχειρήματα που είχε ήδη προβάλει πρωτοδίκως, σχετικά με τη φερόμενη αναγκαιότητα της εδαφικής αποκλειστικότητας για τη χρηματοδότηση του κινηματογραφικού τομέα.

2. Εκτιμήσεις

60. Θεωρώ ότι είναι σκόπιμη η διατύπωση ορισμένων προκαταρκτικών παρατηρήσεων σχετικά με το αντικείμενο και το περιεχόμενο της υπό κρίση υπόθεσης προκειμένου να διευκρινιστεί ότι το γενικό ζήτημα (πολιτικής του δικαίου) της απαγόρευσης του γεωγραφικού αποκλεισμού[9] δεν αντιστοιχεί στη συγκεκριμένη κατάσταση που αποτελεί αντικείμενο της υπό κρίση υπόθεσης[10]. Το Δικαστήριο καλείται τώρα να ασκήσει δικαστικό έλεγχο, σε αναιρετικό επίπεδο, επί αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου με την οποία επικυρώθηκε η νομιμότητα απόφασης της Επιτροπής. Με την απόφαση αυτή, η οποία εκδόθηκε στο πλαίσιο διαδικασίας βάσει του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003, η Επιτροπή αποδέχθηκε και κατέστησε υποχρεωτικές τις δεσμεύσεις που είχε προτείνει η Paramount προκειμένου να τροποποιηθούν ορισμένες συμβατικές ρήτρες που παρείχαν σε ορισμένους ευρωπαϊκούς ραδιοτηλεοπτικούς φορείς απόλυτη εδαφική αποκλειστικότητα στα προϊόντα που αποτελούσαν αντικείμενο της παραχώρησης. Επομένως, οι δεσμεύσεις αυτές, οι οποίες αφορούν συγκεκριμένες συμβατικές ρήτρες και είναι χρονικά περιορισμένες (από τον Ιούλιο του 2016 έως τον Ιούλιο του 2021), δεν μπορούν να έχουν συνέπειες, ακριβώς λόγω του περιορισμού τους ως προς το αντικείμενο και τον χρόνο, στο γενικό ζήτημα της απαγόρευσης του γεωγραφικού αποκλεισμού στον οπτικοακουστικό τομέα, ο οποίος τώρα αποκλείεται από το πεδίο εφαρμογής του πρόσφατου κανονισμού 2018/302, ο οποίος όμως θα επανεξεταστεί δύο έτη μετά την έναρξη ισχύος του.

9 Συναφώς, προσφάτως, κανονισμός (ΕΕ) 2018/302 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Φεβρουαρίου 2018, για την αντιμετώπιση του αδικαιολόγητου γεωγραφικού αποκλεισμού και άλλων μορφών διακριτικής μεταχείρισης με βάση την ιθαγένεια, τον τόπο διαμονής ή τον τόπο εγκατάστασης των πελατών εντός της εσωτερικής αγοράς και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 και (ΕΕ) 2017/2394 και της οδηγίας 2009/22/ΕΚ (ΕΕ 2018, L 60 I, σ. 1).

10 Βλ. κατατεθέν από την Επιτροπή υπόμνημα επί της αιτήσεως αναιρέσεως, σημείο 11, όπου επισημαίνεται ότι «η επίμαχη απόφαση δεν αφορά τον “σκοπό” του “γεωγραφικού αποκλεισμού” ως προς “υπηρεσίες” ή “οπτικοακουστικό περιεχόμενο” (σημεία 19, 20 και 23 του δικογράφου της αιτήσεως αναιρέσεως), αλλά μόνο συμβατικούς περιορισμούς σχετικούς με τις παθητικές πωλήσεις εκτός της περιοχής που καλύπτεται από την άδεια εκμετάλλευσης που η Paramount χορήγησε στην Sky».

61. Με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως, κατ' ουσίαν προσάπτεται στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν επέκρινε: 1) το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έλαβε δεόντως υπόψη το νομικό και οικονομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται οι διατυπωθείσες αντιρρήσεις ως προς τον ανταγωνισμό· 2) το γεγονός ότι εν συνεχεία η Επιτροπή δεν θεώρησε εφαρμοστέες, παρά το ρητό αίτημα της GCP που είχε παρέμβει στη δίκη, τις περιστάσεις που προβλέπονται στο άρθρο 101, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, οι οποίες αντισταθμίζουν τη φερόμενη ως αντίθετη προς τον ανταγωνισμό συμπεριφορά που επικρίθηκε.

62. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η Επιτροπή δύναται να εκδώσει απόφαση σχετική με δεσμεύσεις όταν πληρούνται τρεις προϋποθέσεις[11]: 1) η Επιτροπή πρέπει να διατυπώσει αντιρρήσεις όσον αφορά τον ανταγωνισμό, χωρίς να χρειάζεται να αποδείξει ότι η συμπεριφορά συνιστά παράβαση· 2) η επιχείρηση αναλαμβάνει δεσμεύσεις οι οποίες αίρουν δεόντως τις αντιρρήσεις που διατύπωσε η Επιτροπή· 3) η απόφαση με την οποία γίνονται δεκτές οι δεσμεύσεις πρέπει οπωσδήποτε να σέβεται την αρχή της αναλογικότητας, η οποία είναι γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης και αποτελεί κριτήριο νομιμότητας οποιασδήποτε πράξης των οργάνων της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων που λαμβάνει η Επιτροπή ως αρχή ελέγχου του ανταγωνισμού.

63. Είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί ότι, όπως προκύπτει από το άρθρο 9 του κανονισμού 1/2003, ιδίως σε συνδυασμό με την αιτιολογική του σκέψη 13, «η Επιτροπή απαλλάσσεται από την υποχρέωση να χαρακτηρίσει και να διαπιστώσει την παράβαση, δεδομένου ότι ο ρόλος της περιορίζεται στην εξέταση, και ενδεχομένως στην αποδοχή, των δεσμεύσεων που προτείνουν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, υπό το φως των προβλημάτων που προσδιόρισε με την προκαταρκτική της εκτίμηση και σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς» [12].

64. Στο πλαίσιο αυτό, η εφαρμογή από την Επιτροπή της αρχής της αναλογικότητας «περιορίζεται στον έλεγχο του αν οι επίμαχες δεσμεύσεις είναι ικανές να άρουν τις αντιρρήσεις που διατύπωσε προς τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και στο αν οι εν λόγω επιχειρήσεις πρότειναν δεσμεύσεις λιγότερο περιοριστικές εξίσου όμως ικανές να άρουν τις αντιρρήσεις της. Κατά την άσκηση του ελέγχου αυτού, η Επιτροπή πρέπει ωστόσο να λάβει υπόψη τα συμφέροντα των τρίτων» [13].

65. Κάθε ένα από τα τρία στάδια τα οποία, βάσει της νομολογίας του Δικαστηρίου, περιλαμβάνει η διαδικασία λήψης αποφάσεων της Επιτροπής όσον αφορά δεσμεύσεις εγείρει σημαντικά ζητήματα τα οποία απαιτούν διευκρινίσεις εκ μέρους του Δικαστηρίου. Παρεμπιπτόντως, υπογραμμίζεται ότι οι διευκρινίσεις αυτές είναι ακόμη πιο αναγκαίες σε ένα αποκεντρωμένο σύστημα επιβολής της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας.

66. Πρώτον, πρέπει να αποσαφηνισθεί η έννοια των «αντιρρήσεων ως προς τον ανταγωνισμό» και, κατά συνέπεια, το πεδίο του δικαστικού ελέγχου τον οποίο πρέπει να ασκήσει το Δικαστήριο. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, εφόσον η απόφαση αποδοχής των αναληφθεισών δεσμεύσεων δεν απαιτεί τη διαπίστωση παράβασης, η Επιτροπή απαλλάσσεται από την υποχρέωση διεξοδικής έρευνας και λεπτομερούς αιτιολόγησης που έχει στη συνήθη διαδικασία διαπίστωσης παράβασης των κανόνων ανταγωνισμού. Κατ' αυτόν τον τρόπο, μπορεί να εκπληρωθεί η αποτελούσα υπόβαθρο του προαναφερθέντος άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003 απαίτηση η οποία αφορά την επίτευξη του σκοπού οικονομίας της διαδικασίας, μέσω της αποτελεσματικής εφαρμογής των προβλεπόμενων στη Συνθήκη ΛΕΕ κανόνων ανταγωνισμού

[11] Βλ., ως την πλέον πρόσφατη, απόφαση της 29ης Ιουνίου 2010, Επιτροπή κατά Alrosa (C-441/07 P, EU:C:2010:377, σκέψεις 40 επ.).

[12] Απόφαση της 29ης Ιουνίου 2010, Επιτροπή κατά Alrosa (C-441/07 P, EU:C:2010:377, σκέψη 40).

[13] Απόφαση της 29ης Ιουνίου 2010, Επιτροπή κατά Alrosa (C-441/07 P, EU:C:2010:377, σκέψη 41).

κατά τρόπο ταχύ και με περιορισμένη χρήση πόρων (όπως ρητώς αναγνώρισε το Γενικό Δικαστήριο, ειδικότερα στη σκέψη 99 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης). Η χρήση του μέσου αυτού παρέχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να αποδεσμεύει πόρους τους οποίους θα μπορεί να χρησιμοποιήσει η ίδια για την αντιμετώπιση άλλων καταστάσεων που απαιτούν την έκδοση απόφασης σχετικά με την ύπαρξη ή μη παράβασης δυνάμει του άρθρου 7 του κανονισμού 1/2003 [14]. Παράλληλα, οι επιχειρήσεις που οικειοθελώς προτείνουν να αναλάβουν δεσμεύσεις «αποδέχονται εν γνώσει τους ότι οι παραχωρήσεις τους μπορεί να υπερβαίνουν το μέτρο που η ίδια η Επιτροπή θα μπορούσε να επιβάλει με απόφαση λαμβανόμενη σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού αυτού μετά από διεξοδική έρευνα. Αντιθέτως, η περάτωση της διαδικασίας παράβασης εναντίον των εταιριών αυτών τους παρέχει τη δυνατότητα να αποφύγουν τη διαπίστωση παράβασης της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού και την ενδεχόμενη επιβολή προστίμου» [15].

67. Επομένως, η Επιτροπή μπορεί να λάβει την απόφαση αποδοχής των δεσμεύσεων χωρίς να αναπτύξει γερά θεμελιωμένη θεωρία όσον αφορά τη ζημία για τον ανταγωνισμό, η οποία θεωρία είναι συνήθως απαραίτητη. Εντούτοις, η αναγνώριση της μη αναγκαιότητας μιας γερά θεμελιωμένης θεωρίας περί της ζημίας δεν σημαίνει ότι δεν απαιτείται πιθανολόγηση της ζημίας για τον ανταγωνισμό. Η απαλλαγή της Επιτροπής από το βάρος έρευνας και αιτιολόγησης που συνήθως απαιτείται δεν μπορεί να δικαιολογήσει τη μετατροπή των αντιρρήσεων της Επιτροπής σε απλή petitio principii ή, εν πάση περιπτώσει, σε δήλωση μη υποστηριζόμενη από έρευνα και αιτιολογία, οι οποίες μπορούν μεν να είναι απλουστευμένες, αλλά οπωσδήποτε πρέπει να μπορούν να πιθανολογήσουν τη ζημία και να δώσουν απάντηση στα ερωτήματα που ανέκυψαν κατά τη διαδικασία. Κατά την άποψή μου, κρίσιμο στοιχείο είναι ότι η απαίτηση περί οικονομίας της διαδικασίας, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 9 του κανονισμού 1/2003, πρέπει να σταθμίζεται με άλλες παγιωμένες απαιτήσεις στο ενωσιακό δίκαιο του ανταγωνισμού. Συγκεκριμένα, πρέπει να γίνονται σεβαστά τα δικαιώματα άμυνας της επιχείρησης που υποβάλλεται στην έρευνα, η οποία βεβαίως επιλέγει αυτοβούλως να αναλάβει τις δεσμεύσεις, αλλά η επιλογή αυτή πρέπει να ωριμάσει σε συνθήκες υπό τις οποίες διασφαλίζεται ότι οι αποφάσεις της Επιτροπής που συνεπάγονται την αποδοχή των δεσμεύσεων λαμβάνονται στο πλαίσιο διαδικασίας στην οποία τα αμυντικά επιχειρήματα της επιχείρησης λαμβάνονται όντως υπόψη και βασίζονται σε ορθώς προσδιορισμένη «δυνατότητα παράβασης». Άλλως, το σύστημα του δικαίου του ανταγωνισμού θα εξετίθετο σε σοβαρές αρνητικές συνέπειες όσον αφορά την προβλεψιμότητα και τη νομιμότητα.

68. Ειδικότερα, πρόκειται για μια παράδοξη έκφανση της αποτελεσματικότητας η οποία δεν πρέπει να παραβλεφθεί. Όπως προεκτέθηκε, οι διαδικασίες αποδοχής των δεσμεύσεων θεσπίστηκαν για την αύξηση της αποτελεσματικότητας του δικαίου του ανταγωνισμού. Η πρακτική της Επιτροπής και των εθνικών αρχών έχει δείξει τη χρησιμότητά τους από την άποψη αυτή. Εντούτοις, η εκτενής και ουσιαστικά απεριόριστη χρήση του μέσου αυτού μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα υψηλό βαθμό ανασφάλειας του δικαίου του ανταγωνισμού: ποια είναι τα όρια των αντίθετων προς τον ανταγωνισμό συμπεριφορών υπό το πρίσμα των αποφάσεων αποδοχής δεσμεύσεων; Τι είναι συμβατό με το δίκαιο του ανταγωνισμού και τι, αντιθέτως, απαγορεύεται; Επιπλέον, πρέπει να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να ενδώσουν η Επιτροπή και οι εθνικές αρχές

[14] Για την παρατήρηση, την οποία συμμερίζομαι, ότι, εν αντιθέσει προς τη διαδικασία βάσει του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003 στην οποία η Επιτροπή στηρίζεται σε οικειοθελώς αναληφθείσες δεσμεύσεις των μερών, «[σ]το πλαίσιο αποφάσεως κατά το άρθρο 7, [η Επιτροπή] θα όφειλε […] να εξεύρει ενδεχομένως η ίδια τα κατάλληλα μέτρα αντιμετωπίσεως της καταστάσεως, πράγμα που θα απαιτούσε σε μεγάλο βαθμό από αυτή εκτεταμένες και χρονοβόρες έρευνες, καθώς και πλήρη εκτίμηση των περιστατικών», βλ. προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση Επιτροπή κατά Alrosa (C-441/07 P, EU:C:2009:555, σημείο 51).

[15] Απόφαση της 29ης Ιουνίου 2010, Επιτροπή κατά Alrosa (C-441/07 P, EU:C:2010:377, σκέψη 48).

στον πειρασμό της άσκησης ρυθμιστικού ρόλου, χρησιμοποιώντας τις αποφάσεις αποδοχής δεσμεύσεων όχι τόσο για να διορθώσουν συμπεριφορές αντίθετες προς τους κανόνες ανταγωνισμού αλλά για να δώσουν συγκεκριμένη μορφή στις οικονομικές σχέσεις στην αγορά.

69. Συνέπεια μιας τέτοιας χρήσης μπορεί να είναι η απώλεια της προβλεψιμότητας της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας και, σε τελική ανάλυση, η αποδυνάμωση της αποτελεσματικότητάς της και της νομιμοποίησής της. Επομένως, οι αποφάσεις αποδοχής δεσμεύσεων πρέπει πάντοτε να μένουν εντός ενός συστήματος νομικών ορίων, θεματοφύλακες του οποίου είναι τα ευρωπαϊκά και τα εθνικά δικαστήρια, το οποίο τις καθιστά χρήσιμες για την ενίσχυση της επιβολής της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας χωρίς τον κίνδυνο υπερβολικής και περιττής χρήσης τους [16].

70. Συμπερασματικά, η απόφαση αποδοχής των δεσμεύσεων πρέπει να βασίζεται σε «δυνατότητα παράβασης», ήτοι σε ανάλυση της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων και του πλαισίου της βάσει της οποίας μπορεί να θεωρηθεί ενδεχόμενη και όντως πιθανή, μολονότι δεν έχει ακόμη διαπιστωθεί, ζημία στον ανταγωνισμό η οποία μπορεί να αποδοθεί στις επιχειρήσεις αυτές. Δεν πρόκειται για διαπίστωση, αλλά η Επιτροπή δεν μπορεί να περιοριστεί σε εικασίες, σε γενικές και μη αξιολογημένες υποθέσεις, και μάλιστα συνοπτικές, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που εν πάση περιπτώσει προσκομίστηκαν στη διαδικασία.

71. Αν γίνουν δεκτά τα προεκτεθέντα, εξ αυτών προκύπτουν δύο συνέπειες. Η πρώτη είναι ότι, αν η αντίρρηση αφορά παράβαση λόγω του αντικειμένου, η Επιτροπή θα πρέπει να εξετάσει το νομικό και οικονομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η επίμαχη συμπεριφορά. Η δεύτερη είναι ότι, αν η επιχείρηση που επέδειξε τη συμπεριφορά που αποτέλεσε αντικείμενο της έρευνας ή άλλα πρόσωπα τα οποία, υπό άλλες ιδιότητες, έλαβαν μέρος στη διαδικασία προέβαλαν δικαιολογητικούς λόγους για τη συμπεριφορά η οποία εκ πρώτης όψεως μπορεί να φαίνεται αντίθετη προς τους κανόνες ανταγωνισμού, η Επιτροπή οφείλει, έστω συνοπτικά, να εξετάσει τους δικαιολογητικούς αυτούς λόγους στην απόφασή της.

α) Ανάλυση του νομικού και οικονομικού πλαισίου στο οποίο εντάσσεται η συμπεριφορά ως προς την οποία διατυπώθηκαν αντιρρήσεις όσον αφορά τον ανταγωνισμό

72. Η πρώτη ως άνω συνέπεια συνδέεται με τη νομολογία του Δικαστηρίου, η οποία ρητώς επισημαίνει ότι η ύπαρξη παράβασης λόγω αντικειμένου οπωσδήποτε επιβάλλει ανάλυση του νομικού και οικονομικού πλαισίου στο οποίο εντάσσεται η επίμαχη συμπεριφορά. Συναφώς, αρκεί η υπόμνηση πλούσιας νομολογίας η οποία εκτείνεται από την απόφαση Cartes Bancaires [17] έως την πρόσφατη απόφαση Generics [18].

73. Εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο, αναπτύσσοντας τη συνοπτική επιχειρηματολογία της Επιτροπής (αιτιολογικές σκέψεις 43 και 44 της επίμαχης απόφασης), ανέλυσε το νομικό και οικονομικό πλαίσιο της επίμαχης συμπεριφοράς, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες του συστήματος χρηματοδότησης του κινηματογραφικού τομέα κατά τον καθορισμό του σκοπού

[16] Η αρχή της ασφάλειας δικαίου, γενική αρχή του δικαίου, όπως επισημαίνεται στην απόφαση της 24ης Ιουνίου 2019, Popławski (C-573/17, EU:C:2019:530, σκέψη 75), αναγκαίο συμπλήρωμα της οποίας αποτελεί «η αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, επιτάσσει, αφενός, οι κανόνες δικαίου να είναι σαφείς και ακριβείς και, αφετέρου, η εφαρμογή τους να είναι προβλέψιμη από τους υποκειμένους σε αυτούς», βλ. απόφαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2019, Călin (C-676/17, EU:C:2019:700, σκέψη 50 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Πρβλ. απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2019, GRDF (C-236/18, EU:C:2019:1120, σκέψη 42).

[17] Απόφαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2014, CB κατά Επιτροπής (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, σκέψη 55).

[18] Απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 2020, Generics (UK) κ.λπ. (C-307/18, EU:C:2020:52, σκέψη 82).

των επίμαχων συμφωνιών διανομής τηλεοπτικών προγραμμάτων. Συγκεκριμένα, το νομικό και οικονομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται οι επίμαχες ρήτρες εξετάζεται στις σκέψεις 49 έως 57 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης.

74. Οι σχετικές παραπομπές στην προμνησθείσα απόφαση Football Association Premier League, όπως υποστήριξαν η GCP και οι παρεμβαίνοντες υπέρ της αναιρεσείουσας, δεν είναι εσφαλμένες ούτε ενέχουν πλάνη.

75. Συγκεκριμένα, η στεγανοποίηση των αγορών μπορεί να θεωρηθεί, εκ πρώτης όψεως, παράβαση της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας επίσης στον τομέα της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης [19]. Τούτο, ακόμη και όταν το αγαθό που αποτελεί αντικείμενο της σύμβασης ενσωματώνει δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας [20].

76. Η απόφαση Coditel II, την οποία επικαλέστηκε επίσης η αναιρεσείουσα προς στήριξη των απόψεών της, δεν επιβεβαιώνει την άποψη της GCP σχετικά με την ύπαρξη παράβασης των κανόνων ανταγωνισμού εν προκειμένω, καθόσον στην απόφαση αυτή το Δικαστήριο περιορίστηκε να διευκρινίσει ότι: «Το γεγονός και μόνο ότι ο κάτοχος του δικαιώματος του δημιουργού επί κινηματογραφικής ταινίας έχει μεταβιβάσει σε ένα μοναδικό κάτοχο αδείας εκμεταλλεύσεως το αποκλειστικό δικαίωμα να προβάλλει την ταινία αυτή στο έδαφος κράτους μέλους και να απαγορεύει, συνεπώς, τη μετάδοση από άλλους κατά τη διάρκεια καθορισμένης περιόδου δεν αρκεί για τη διαπίστωση του ότι μια τέτοια σύμβαση πρέπει να θεωρείται ως το αντικείμενο, το μέσο ή η συνέπεια μιας συμφωνίας, αποφάσεως ή εναρμονισμένης πρακτικής απαγορευομένης από τη [Σ]υνθήκη» [21].

77. Στην υπόθεση Football Association Premier League, ακριβώς προς επιβεβαίωση του ότι οι δύο αποφάσεις δεν αποκλείονται αμοιβαίως όπως φαίνεται να υποστηρίζει η αναιρεσείουσα, το Δικαστήριο παραπέμπει στην απόφαση Coditel II για να βεβαιώσει την προμνησθείσα αρχή, ήτοι ότι οι συμφωνίες που έχουν ως σκοπό την κατανομή της εσωτερικής αγοράς δεν θεωρούνται πάντοτε περιορισμός λόγω αντικειμένου, προσθέτοντας όμως ότι η ύπαρξη «παρεπόμενων υποχρεώσεων» που καθιστούν την αποκλειστικότητα «απόλυτη» μπορεί να καθιστά τις συμφωνίες αυτές περιοριστικές του ανταγωνισμού λόγω αντικειμένου.

78. Επομένως, στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν υπάρχει αυτόματη επέκταση, στην υπό κρίση υπόθεση, της απόφασης Football Association Premier League, αλλά μόνον προσαρμογή της αρχής σε προηγούμενες αποφάσεις του Δικαστηρίου.

[19] Απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 2011, Football Association Premier League κ.λπ. (C-403/08 και C-429/08, EU:C:2011:631), κατά την οποία «συμφωνίες οι οποίες τείνουν να ανασυστήσουν τα στεγανά των εθνικών αγορών ενδέχεται να αντιβαίνουν στον σκοπό της Συνθήκης που συνίσταται στην ενοποίηση των αγορών αυτών με την εγκαθίδρυση μίας κοινής αγοράς» (σκέψη 139). Επιπλέον, «η νομολογία αυτή μπορεί κάλλιστα να τύχει εφαρμογής στον τομέα της διασυνοριακής παροχής υπηρεσιών ραδιοτηλεοπτικής μεταδόσεως» (σκέψη 140).

[20] Το Δικαστήριο εγκαινίασε τη νομολογιακή αυτή γραμμή με την απόφαση που εξέδωσε στην υπόθεση Consten και Grunding, στην οποία η παραχώρηση καταχωρισμένου σήματος ήταν ένας από τους τρόπους παροχής εδαφικής προστασίας σε διανομέα, απόφαση της 13ης Ιουλίου 1966, Consten και Grundig κατά Επιτροπής (56/64 και 58/64, EU:C:1966:41)· μεταγενέστερα, απόφαση της 8ης Ιουνίου 1982, Nungesser και Eisele κατά Επιτροπής (258/78, EU:C:1982:211). Για τον φαρμακευτικό τομέα, βλ., εσχάτως, απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 2020, Generics (UK) κ.λπ. (C-307/18, EU:C:2020:52), στη σκέψη 79 της οποίας επισημαίνεται ότι «ένα δικαίωμα βιομηχανικής ή εμπορικής ιδιοκτησίας, δεδομένου ότι απορρέει από τον νόμο, δεν συγκεντρώνει τα κατά το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ στοιχεία συμβάσεως ή εναρμονισμένης πρακτικής, η άσκησή του όμως δύναται να υπόκειται στις απαγορεύσεις της Συνθήκης, εάν προκύπτει ότι αποτελεί το αντικείμενο, το μέσο ή το αποτέλεσμα συμπράξεως […] παρά το γεγονός ότι μπορεί να αποτελεί θεμιτή έκφραση του δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας που επιτρέπει στον κάτοχο του διπλώματος, μεταξύ άλλων, να αντιτίθεται σε κάθε προσβολή».

[21] Απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1982, Coditel κ.λπ. (262/81, EU:C:1982:334, σκέψη 15).

79. Συνεπώς, συμφωνία μεταξύ ιδιωτών η οποία βαίνει πέραν του βασικού πυρήνα των ωφελημάτων που προορίζεται να παρέχει το δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας μπορεί να περιλαμβάνεται στις περιοριστικές του ανταγωνισμού συμφωνίες.

80. Εντούτοις, τα προεκτεθέντα ισχύουν υπό την προϋπόθεση ότι το νομικό και οικονομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται τέτοιες παρεπόμενες συμφωνίες είναι τέτοιο ώστε αυτές να στερούνται νομιμότητας.

81. Η ανάλυση του Γενικού Δικαστηρίου (η οποία, όπως προεκτέθηκε, επεξηγεί την ανάλυση της Επιτροπής) επιβεβαιώνει και εφαρμόζει εν προκειμένω την προσέγγιση αυτή.

82. Ειδικότερα, το Γενικό Δικαστήριο έλαβε υπόψη το νομικό και οικονομικό πλαίσιο καθώς και, συγκεκριμένα, τις ιδιαιτερότητες του συστήματος χρηματοδότησης του κινηματογραφικού τομέα, και πρότεινε σειρά εναλλακτικών δυνατοτήτων οι οποίες, στον συγκεκριμένο τομέα, μπορούν να διασφαλίσουν κατάλληλη αμοιβή στον κάτοχο του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, αποδεικνύοντας με πειστικό τρόπο ότι δεν μπορεί να διαπιστωθεί απόλυτη εξαίρεση του οπτικοακουστικού τομέα από ενδεχόμενες παραβάσεις των κανόνων ανταγωνισμού μέσω συμφωνιών στεγανοποίησης αγορών λόγω της ύπαρξης αγαθών που προστατεύονται με το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας.

83. Συγκεκριμένα, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε ότι, μολονότι το ειδικό αντικείμενο της διανοητικής ιδιοκτησίας αφορά τη διασφάλιση, στους ενδιαφερόμενους κατόχους των δικαιωμάτων, της δυνατότητας να εκμεταλλεύονται εμπορικώς τη θέση σε κυκλοφορία ή τη διάθεση των προστατευόμενων αγαθών, παρέχοντας άδειες εκμετάλλευσης έναντι αμοιβής, «το εν λόγω ειδικό αντικείμενο δεν εγγυάται στους δικαιούχους των οικείων δικαιωμάτων τη δυνατότητα να αξιώσουν την υψηλότερη δυνατή αμοιβή. Πράγματι, στο πλαίσιο του αντικειμένου αυτού, τους διασφαλίζεται απλώς –όπως προβλέπουν τόσο η δέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας για το δικαίωμα του δημιουργού όσο και η πέμπτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας για τα συγγενικά δικαιώματα– εύλογη αμοιβή για κάθε χρήση των προστατευόμενων αντικειμένων» [22].

84. Κατ' ουσίαν, «η ενδεχόμενη πτώση των τιμών συνδρομής στη γαλλική επικράτεια, οι οποίες είχαν διαμορφωθεί μέχρι τότε σε ορισμένο επίπεδο λόγω της απόλυτης εδαφικής προστασίας που διασφαλίζεται από την εφαρμογή των επίμαχων ρητρών, μπορεί να αντισταθμιστεί από το γεγονός ότι, για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων που κατέστησαν υποχρεωτικές με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Paramount δήλωσε την πρόθεσή της να μην αξιώσει δικαστικώς την εφαρμογή των εν λόγω ρητρών. Η δήλωση αυτή συνεπάγεται ότι η προσφεύγουσα δύναται πλέον να απευθυνθεί ελεύθερα σε πελατεία ευρισκόμενη στο σύνολο του ΕΟΧ και όχι αποκλειστικά στη Γαλλία» (σκέψη 57 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης).

85. Επομένως, η εξέταση του νομικού και οικονομικού πλαισίου, την οποία πραγματοποίησε η Επιτροπή και υπενθύμισε το Γενικό Δικαστήριο, επιβεβαιώνει την in abstracto ύπαρξη «αντίρρησης ως προς τον ανταγωνισμό» η οποία συνεπάγεται «δυνατότητα παράβασης» κατά τα προεκτεθέντα.

[22] Απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 2011, Football Association Premier League κ.λπ. (C-403/08 και C-429/08, EU:C:2011:631, σκέψεις 107 και 108).

β) Δυνατότητα εφαρμογής των εξαιρέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 101, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ σε διαδικασία βάσει του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003

86. Η δεύτερη ως άνω συνέπεια είναι πιο προβληματική και είναι μία από τις πτυχές με τη μεγαλύτερη σημασία στην υπό κρίση υπόθεση. Συγκεκριμένα, στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση (σκέψη 62), το Γενικό Δικαστήριο [23] επισημαίνει ότι η εξακρίβωση της τήρησης των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 101, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ προϋποθέτει τη διαπίστωση συμπεριφοράς αντίθετης προς τους κανόνες ανταγωνισμού. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή, σε περίπτωση αντίρρησης ως προς τον ανταγωνισμό, οφείλει πρώτα να εξακριβώσει την ύπαρξη παράβασης, κατά το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και, μόνον αφότου έχει διαπιστώσει την παράβαση, οφείλει να εξακριβώσει αν συντρέχουν οι δικαιολογητικοί λόγοι που προβλέπονται στην παράγραφο 3. Κατά το Γενικό Δικαστήριο, δεδομένου ότι στην περίπτωση των αποφάσεων αποδοχής των δεσμεύσεων δεν υπάρχει διαπίστωση παράβασης, δεν πρέπει να εξακριβώνονται οι προβλεπόμενες στην παράγραφο 3 προϋποθέσεις.

87. Κατ' εμέ, η λύση που προέκρινε το Γενικό Δικαστήριο οδηγεί σε παράδοξα αποτελέσματα, καθιστά κενή περιεχομένου την παραπομπή στην ύπαρξη «δυνατότητας παράβασης», ως βάση των αντιρρήσεων την άρση των οποίων πρέπει να καθιστούν δυνατή οι αναληφθείσες δεσμεύσεις, και προσκρούει στη λογική του άρθρου 101 ΣΛΕΕ που αφορά κατ' ουσίαν την κατανομή του βάρους απόδειξης μεταξύ της Επιτροπής και των ενδιαφερόμενων μερών.

88. Αν εφαρμοστεί η άποψη της Επιτροπής, η απόφαση αποδοχής των δεσμεύσεων θα μπορεί να οδηγήσει σε διττό παράδοξο. Αφενός, μια συμπεριφορά που δεν αντιβαίνει στο δίκαιο του ανταγωνισμού θα εμποδίζεται (με ένα «ψευδώς θετικό αποτέλεσμα», το οποίο είναι ένας από τους σοβαρότερους κινδύνους της αντιμονοπωλιακής πρακτικής και το οποίο εύκολα θα μπορούσε να αποφευχθεί μέσω εκτίμησης, έστω συνοπτικής, της συμπεριφοράς υπό το πρίσμα του άρθρου 101, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ). Αφετέρου, η τροποποίηση, λόγω των δεσμεύσεων, της ως άνω συμπεριφοράς θα μπορεί να θίξει τις ίδιες αυτές απαιτήσεις τις οποίες θέτει η προμνησθείσα παράγραφος 3 και οι οποίες το πρωτογενές δίκαιο θέλει να πληρούνται, μέχρι του σημείου να τις κάνει να υπερισχύουν μιας πρώτης εκτίμησης της αντίθεσης προς τον ανταγωνισμό που διενεργείται με γνώμονα το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

89. Επιπλέον, απλώς και μόνο με το να ληφθούν συνολικά υπόψη η παράγραφος 1 και η παράγραφος 3 του άρθρου 101 ΣΛΕΕ μπορεί να προσδιοριστεί, ακόμη και με συνοπτική ανάλυση, μια «δυνατότητα παράβασης» η οποία δικαιολογεί την αποδοχή των δεσμεύσεων. Άλλως, η Επιτροπή θα διενεργούσε ελλιπή ανάλυση κατά ένα μέρος το οποίο, κατά το άρθρο 101 ΣΛΕΕ, θεωρείται ουσιώδες για τη διαπίστωση παράβασης. Ασφαλώς, όπως επισημάνθηκε επανειλημμένως, στην περίπτωση της διαδικασίας αποδοχής των δεσμεύσεων δεν θα πρόκειται για διαπίστωση παράβασης αλλά θα πρέπει τουλάχιστον να πρόκειται για «δυνατότητα παράβασης». Δεδομένου ότι, για τη διαπίστωση της ύπαρξης παράβασης των κανόνων ανταγωνισμού, το άρθρο 101 ΣΛΕΕ προβλέπει δύο στάδια, τα οποία περιγράφονται αντιστοίχως στην παράγραφο 1 και στην παράγραφο 3 του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, ακόμη και για την εξέταση μιας «δυνατότητας παράβασης» η ανάλυση θα πρέπει να καλύπτει αμφότερα τα στάδια. Υπογραμμίζεται, εντούτοις, ότι η διεξοδικότητα της ανάλυσης θα είναι σαφώς μικρότερη και η αιτιολογία θα είναι πολύ πιο συνοπτική σε σχέση με όσα απαιτούνται για τη διαπίστωση παράβασης.

[23] Αλλά και η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 6ης Φεβρουαρίου 2020 (σ. 7 και 8 των πρακτικών της επ' ακροατηρίου συζήτησης).

90. Τέλος, επισημαίνεται ότι το άρθρο 101, παράγραφοι 1 και 3, ΣΛΕΕ καθορίζει επίσης μια μέθοδο κατανομής του βάρους απόδειξης[24]. Βάσει του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, η Επιτροπή προσδιορίζει μια ενδεχόμενη παράβαση και διατυπώνει μια θεωρία όσον αφορά τη ζημία για τον ανταγωνισμό, ο δε ιδιώτης απαντά σε αυτά και επιχειρεί να εξουδετερώσει τις εκτιμήσεις της Επιτροπής επικαλούμενος τη συνδρομή των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 101, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ. Δεν συντρέχει λόγος ανατροπής της λογικής αυτής όταν η Επιτροπή αποφασίζει να ακολουθήσει τη διαδικασία ανάληψης δεσμεύσεων. Τα μέρη της διαδικασίας, ακόμη και στο αρχικό στάδιό της, πρέπει να απολαύουν πλήρως του δικαιώματος άμυνας και με την άσκησή του όχι μόνον προστατεύουν τα συμφέροντά τους αλλά και, αν τα επιχειρήματα που ανάγονται στο άρθρο 101, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ είναι βάσιμα, συμβάλλουν στο να αποφευχθεί να εμποδιστεί μια συμπεριφορά η οποία, αντιθέτως, υλοποιεί τα αποτελούντα υπόβαθρο του άρθρου 101, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ συμφέροντα τα οποία η Συνθήκη ΛΕΕ θεωρεί ότι υπερισχύουν.

91. Επομένως, θεωρώ ότι, επίσης στη διαδικασία αποδοχής των δεσμεύσεων που προσφέρεται να αναλάβει η επιχείρηση, η Επιτροπή πρέπει να ασχοληθεί με αμφότερα τα στάδια που προβλέπονται στο άρθρο 101, παράγραφοι 1 και 3, ΣΛΕΕ και ότι, συνεπώς, δεν μπορεί να αποφύγει να λάβει υπόψη, έστω συνοπτικά λαμβανομένης υπόψη της φύσης της διαδικασίας, τα επιχειρήματα που προβάλλουν τα μέρη, ή τρίτοι που παρενέβησαν, όσον αφορά τη συνδρομή των προϋποθέσεων που προβλέπονται στην ως άνω παράγραφο 3.

92. Εφαρμόζοντας τις προεκτεθείσες αρχές στην υπό κρίση υπόθεση, παρατηρώ ότι η επικριθείσα ανωτέρω αναπόδεικτη κρίση του Γενικού Δικαστηρίου, η οποία φαίνεται να αποκλείει γενικά τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 101, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ σε περίπτωση διαδικασίας αφορώσας δεσμεύσεις, ενδέχεται να μην επηρεάζει το κύρος της απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου επί του ζητήματος αυτού, δεδομένου ότι, in concreto, τόσο η Επιτροπή όσο και το Γενικό Δικαστήριο έδωσαν γενικές εξηγήσεις, συνεπείς με τη φύση της διαδικασίας αποδοχής δεσμεύσεων, οι οποίες αποκλείουν την προβαλλόμενη με ένα εκ των λόγων αναιρέσεως έλλειψη αιτιολογίας.

93. Ειδικότερα, από την ερμηνεία της αιτιολογίας του Γενικού Δικαστηρίου στις σκέψεις 53 έως 57 και 67 έως 72 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, σε συνδυασμό με την αιτιολογία της απόφασης της Επιτροπής στις αιτιολογικές σκέψεις 40 έως 44 και 50 έως 53, θα μπορούσε να συναχθεί ότι οι σχετικές ρήτρες «δεν πληρούν ούτε μία από τις σωρευτικές προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 101, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, δηλαδή την προϋπόθεση της μη επιβολής στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις μη αναγκαίων για την προστασία των δικαιωμάτων αυτών περιορισμών» (δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας) (σκέψη 67 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης).

94. Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 101, παράγραφος 3, οι διατάξεις της παραγράφου 1 μπορούν να κηρυχθούν ανεφάρμοστες όταν η συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων συμβάλλει «στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής

[24] Βάσει της συνήθους μεθόδου κατανομής του βάρους απόδειξης, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 2 του κανονισμού 1/2003 και έχει παγιωθεί στη νομολογία, κατά την οποία «ο ενδιαφερόμενος ή η αρχή που προβάλλει τον ισχυρισμό περί παραβίασης των κανόνων του ανταγωνισμού οφείλει να αποδείξει την ύπαρξη παραβίασης, η δε επιχείρηση ή η ένωση επιχειρήσεων που προβάλλει αμυντικό ισχυρισμό προς αντίκρουση διαπίστωσης παραβίασης των εν λόγω κανόνων είναι εκείνη η οποία οφείλει να αποδείξει ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του κανόνα στον οποίο στηρίζεται αυτός ο αμυντικός ισχυρισμός, οπότε η εν λόγω αρχή θα πρέπει να κάνει χρήση άλλων αποδεικτικών στοιχείων», απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2017, Duravit κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-609/13 P, EU:C:2017:46, σκέψη 56 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Πρβλ. απόφαση της 17ης Ιουνίου 2010, Lafarge κατά Επιτροπής (C-413/08 P, EU:C:2010:346, σκέψη 29).

προόδου, εξασφαλίζοντας συγχρόνως στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει», υπό την προϋπόθεση ότι δεν επιβάλλει στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις «περιορισμούς μη απαραίτητους για την επίτευξη των στόχων αυτών».

95. Κατά το Γενικό Δικαστήριο και την Επιτροπή, οι σχετικές ρήτρες επιβάλλουν περιορισμούς που «υπερβαίνουν τα όρια του αναγκαίου για την προστασία και τη διανομή οπτικοακουστικών έργων ως προς τα οποία απαιτείται η προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας» [25] (σκέψη 67 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης), ακόμη και όταν έχουν ως σκοπό την προστασία της πολιτισμικής πολυμορφίας.

96. Συγκεκριμένα, η απόλυτη εδαφική προστασία «υπερβαίνει προδήλως τα όρια του αναγκαίου για τη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής ή της προώθησης της τεχνικής και οικονομικής προόδου που απαιτείται από το άρθρο 101, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, όπως καταδεικνύεται από την απαγόρευση, σύμφωνα με τη βούληση των συμβαλλομένων στις επίμαχες συμφωνίες, κάθε διασυνοριακής παροχής υπηρεσιών τηλεοπτικής μετάδοσης, ακόμη και αν πρόκειται για έργα για τα οποία χορηγήθηκε άδεια εκμετάλλευσης από την ίδια την Paramount και τα οποία μεταδίδονται στο έδαφος κράτους μέλους (πρβλ. απόφαση της 8ης Ιουνίου 1982, Nungesser και Eisele κατά Επιτροπής, 258/78, EU:C:1982:211, σκέψη 77» (σκέψη 68 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης). Ειδικότερα, αυτή η στεγανοποίηση και η διαφορά τιμών την οποία συνεπάγεται δεν είναι συμβατές με τον θεμελιώδη στόχο της Συνθήκης, ήτοι την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς (αιτιολογικές σκέψεις 43 και 44 της επίμαχης απόφασης και σκέψη 57 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης).

97. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Γενικό Δικαστήριο αιτιολόγησε επαρκώς την ύπαρξη εναλλακτικής δυνατότητας για τη χρηματοδότηση της κινηματογραφικής παραγωγής στις χώρες του ΕΟΧ –και, συνεπώς, για την προστασία, μεταξύ άλλων, του συμφέροντος της πολιτισμικής πολυμορφίας– σε σχέση με τη στεγανοποίηση των αγορών με απόλυτη εδαφική αποκλειστικότητα: «ενδεχόμενη μείωση των εσόδων της προσφεύγουσας τα οποία προέρχονται από πελάτες εγκατεστημένους στη Γαλλία μπορεί να αντισταθμιστεί από το γεγονός ότι, λόγω της εφαρμογής των δεσμεύσεων που κατέστησαν υποχρεωτικές δυνάμει της προσβαλλόμενης απόφασης, αυτή έχει πλέον τη δυνατότητα να απευθύνεται ελεύθερα σε πελατεία εγκατεστημένη στο σύνολο του ΕΟΧ και όχι μόνο στη Γαλλία» (σκέψη 69 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης).

98. Συνεπώς, «μολονότι η προσφεύγουσα διαθέτει μέρος των εσόδων της στη χρηματοδότηση οπτικοακουστικών προϊόντων που χρήζουν ειδικής στήριξης, η απρόσκοπτη πλέον σε επίπεδο ΕΟΧ, κανονική λειτουργία του ανταγωνισμού της παρέχει δυνατότητες που οι επίμαχες ρήτρες της στερούσαν καθόσον η Paramount σκόπευε να απαιτήσει την τήρησή τους» (σκέψη 57 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης).

γ) Μερικό συμπέρασμα

99. Συμπερασματικά, εκτιμώ ότι η αιτίαση που προβάλλεται με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως, περί έλλειψης αιτιολογίας και ελλιπούς εξέτασης των πραγματικών περιστατικών, θα μπορούσε να μη γίνει δεκτή ακόμη και αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η υποχρέωση του Γενικού Δικαστηρίου να αιτιολογεί τις αποφάσεις του δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι οφείλει να απαντά λεπτομερώς σε κάθε επιχείρημα που προβάλλει ένας διάδικος. Αντιθέτως, πρέπει να θεωρείται

[25] Συγκεκριμένα, το ειδικό αντικείμενο της διανοητικής ιδιοκτησίας δεν διασφαλίζει ότι οι ενδιαφερόμενοι κάτοχοι των δικαιωμάτων έχουν τη δυνατότητα να αξιώσουν την υψηλότερη δυνατή αμοιβή· όσον αφορά την μετάδοση τηλεοπτικών προγραμμάτων, η αμοιβή αυτή πρέπει να λαμβάνει ευλόγως υπόψη παράγοντες της επίμαχης μετάδοσης, όπως την πραγματική και τη δυνητική ακροαματικότητα (αιτιολογικές σκέψεις 41 και 42 της απόφασης της Επιτροπής και σκέψεις 53 και 54 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης).

επαρκής αν από την αιτιολογία της αποφάσεως προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική του Γενικού Δικαστηρίου, ούτως ώστε οι ενδιαφερόμενοι να μπορούν να γνωρίζουν τους λόγους στους οποίους στηρίζεται η απόφαση αυτή και το Δικαστήριο να μπορεί να ασκήσει τον δικαστικό του έλεγχο[26]. Το γεγονός και μόνον ότι το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε, επί της ουσίας, σε συμπέρασμα διαφορετικό από αυτό της αναιρεσείουσας δεν μπορεί να συνιστά έλλειψη αιτιολογίας[27].

100. Το Γενικό Δικαστήριο παρέθεσε επαρκή αιτιολογία όσον αφορά την ένταξη της επίμαχης συμπεριφοράς στο συγκεκριμένο νομικό και οικονομικό πλαίσιο, καταλήγοντας σε συμπεράσματα που είναι διαφορετικά από εκείνα που πρότεινε η αναιρεσείουσα αλλά δεν είναι προδήλως εσφαλμένα.

101. Όσον αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής των εξαιρέσεων του άρθρου 101, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ σε διαδικασία βάσει του άρθρου 9, του κανονισμού 1/2003, μολονότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη κρίνοντας ότι υπάρχει γενική αδυναμία εφαρμογής, η επίμαχη απόφαση και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση περιέχουν επαρκή επιχειρήματα ώστε να θεωρηθεί ότι οι προβλεπόμενες εξαιρέσεις δεν έχουν εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση. Ως εκ τούτου, προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει τον τρίτο λόγο αναιρέσεως ως αβάσιμο.

Β. Επί του τετάρτου λόγου αναιρέσεως, με τον οποίο η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο ερμήνευσε εσφαλμένως το άρθρο 9 του κανονισμού 1/2003 και το σημείο 128 της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές για τη διεξαγωγή των διαδικασιών που αφορούν τα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ[28] (στο εξής: βέλτιστες πρακτικές)

1. Τα επιχειρήματα των διαδίκων

102. Η GCP, υποστηριζόμενη από τη Γαλλική Δημοκρατία, διατείνεται ότι το Γενικό Δικαστήριο, κρίνοντας (στις σκέψεις 118 και 119 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης) ότι, λόγω της φύσης τους, οι σχετικές ρήτρες σκοπούν στη στεγανοποίηση των εθνικών αγορών σε ολόκληρο τον ΕΟΧ, χωρίς να διαπιστώνεται από το νομικό και οικονομικό πλαίσιό τους ότι δεν είναι ικανές να θίξουν τον ανταγωνισμό και ότι ουδεμία άλλη δέσμευση εξ αυτών που πρότεινε η Paramount, με λιγότερο επαχθείς συνέπειες για την GCP, είναι κατάλληλη, ερμήνευσε εσφαλμένως το άρθρο 9 του κανονισμού 1/2003 και το σημείο 128 των «βέλτιστων πρακτικών».

103. Η GCP, από κοινού με τη Γαλλική Δημοκρατία, παρατηρεί, πρώτον, ότι η Επιτροπή, αποδεχόμενη τις δεσμεύσεις της Paramount σχετικά με όλες τις συμβάσεις που είχαν συναφθεί με τους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς του ΕΟΧ, ενώ οι αντιρρήσεις ως προς τον ανταγωνισμό που περιέχονταν στην προκαταρκτική εκτίμηση της Επιτροπής αφορούσαν μόνον τα αποκλειστικά δικαιώματα στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ιρλανδία, δεν έλαβε υπόψη τις ιδιαιτερότητες άλλων αγορών, ιδίως της γαλλικής, της οποίας το νομικό και χρηματοδοτικό σύστημα έχει την ιδιαιτερότητα ότι τη χρηματοδότηση της οπτικοακουστικής παραγωγής αναλαμβάνουν κυρίως οι ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί όπως η GCP.

[26] Προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση Επιτροπή κατά Alrosa (C-441/07 P, EU:C:2009:555, σημείο 100).

[27] Προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση Επιτροπή κατά Alrosa (C-441/07 P, EU:C:2009:555, σημείο 102).

[28] ΕΕ 2011, C 308, σ. 6.

104. Επικυρώνοντας την προσέγγιση της Επιτροπής, το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε, κατά την GCP, την αρχή της αναλογικότητας και προσέβαλε τα δικαιώματα τρίτων, όπως υπενθυμίζει ειδικότερα η απόφαση της 29ης Ιουνίου 2010, Επιτροπή κατά Alrosa (C-441/07 P, EU:C:2010:377, σκέψη 41). Συγκεκριμένα, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας, στη σκέψη 106 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η Επιτροπή ενήργησε εντός των ορίων των εξουσιών που της έχουν παρασχεθεί από το άρθρο 9 του κανονισμού 1/2003, επιδιώκοντας τους σκοπούς της διάταξης αυτής (οικονομία και αποτελεσματικότητα της διαδικασίας), χωρίς να θίξει τα συμβατικά ή τα διαδικαστικά δικαιώματα της GCP κατά τρόπο που υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των σκοπών αυτών.

105. Η Γαλλική Δημοκρατία προσθέτει ότι το γεγονός ότι δεν προτάθηκε οποιαδήποτε άλλη δέσμευση κατάλληλη για την άρση των σχετικών με τον ανταγωνισμό αντιρρήσεων της Επιτροπής δεν αρκεί για να διαπιστωθεί ότι όντως ελήφθησαν υπόψη τα συμφέροντα τρίτων. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι οι δεσμεύσεις είναι το αποτέλεσμα διαπραγματεύσεων που διεξάγονται αποκλειστικά μεταξύ της Επιτροπής και της ενδιαφερόμενης επιχείρησης, δύσκολα μπορεί να φανταστεί κανείς ότι τα συμφέροντα των τρίτων μπορούν να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο διαδικασίας αφορώσας δεσμεύσεις όπου οι προταθείσες δεσμεύσεις συγκρίνονται μόνο με άλλες δεσμεύσεις που θα μπορούσε να προτείνει η ενδιαφερόμενη επιχείρηση.

106. Η UPC υπογραμμίζει ότι η επίμαχη απόφαση έχει, αντιθέτως, συνέπειες όσον αφορά τα συμφέροντα όλων των παραγόντων του κινηματογραφικού τομέα. Συγκεκριμένα, παρατηρεί ότι, το 2018, τα δωρεάν και τα συνδρομητικά τηλεοπτικά κανάλια χρηματοδότησαν το 97,8 % των ταινιών γαλλικής πρωτοβουλίας με προϋπολογισμό τουλάχιστον 4 εκατομμύρια ευρώ και το 77,2 % των ταινιών με εγγυημένο προϋπολογισμό μεταξύ 1 και 4 εκατομμυρίων ευρώ. Η GCP είχε αγοράσει εκ των προτέρων 113 ταινίες γαλλικής πρωτοβουλίας και το 93,9 % των ταινιών γαλλικής πρωτοβουλίας με κόστος άνω των 7 εκατομμυρίων ευρώ. Στο πλαίσιο της ανάλυσής του, το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη τις περιστάσεις αυτές ούτε το γεγονός ότι, αν επικυρωθεί η επίμαχη απόφαση, θα υπάρχει κίνδυνος να διαταραχθεί πλήρως το συμβατικό μοντέλο όλων των παραγόντων της αγοράς.

107. Δεύτερον, η GCP υποστηρίζει ότι, κατά το σημείο 128 των «βέλτιστων πρακτικών» και την υποσημείωσή τους 76, οι δεσμεύσεις πρέπει να είναι σαφείς, πρέπει να εφαρμόζονται αμέσως και η εφαρμογή τους δεν πρέπει να εξαρτάται από τη βούληση τρίτου ο οποίος δεν δεσμεύεται από αυτές.

108. Κατά την GCP, το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε την αρχή αυτή, κρίνοντας, στη σκέψη 104 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η απόφαση της Επιτροπής δεν συνιστά επέμβαση στη συμβατική ελευθερία της GCP, καθόσον η GCP είχε τη δυνατότητα να προσφύγει ενώπιον εθνικού δικαστηρίου προκειμένου αυτό να διαπιστώσει τη συμβατότητα των σχετικών ρητρών με το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και να συναγάγει, ως προς την Paramount, τις προβλεπόμενες από το εθνικό δίκαιο συνέπειες. Επιπλέον, κρίνοντας, στη σκέψη 103 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι στην Επιτροπή εναπόκειται να κινήσει εκ νέου έρευνα αν το εθνικό δικαστήριο υποχρεώσει την Paramount να παραβεί τις υποχρεώσεις που ανέλαβε με τις δεσμεύσεις, το Γενικό Δικαστήριο ρητώς αναγνώρισε ότι η εφαρμογή της δέσμευσης εξαρτάται από τη βούληση της GCP, αλλά δεν συνήγαγε όλες τις έννομες συνέπειες από το συμπέρασμα αυτό.

109. Η GCP, από κοινού με τη Γαλλική Δημοκρατία, διατείνεται, τρίτον, ότι, κρίνοντας, στη σκέψη 100 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η επίμαχη απόφαση μπορεί, το πολύ, να επηρεάσει τις εκτιμήσεις του εθνικού δικαστηρίου, δεδομένου ότι η απόφαση αυτή περιέχει μόνο

μια προκαταρκτική εκτίμηση, το Γενικό Δικαστήριο προσέβαλε σοβαρά τα δικαιώματα τρίτων. Συγκεκριμένα, η επίμαχη απόφαση στέρησε από την GCP τη συμβατική ελευθερία της, δεδομένου ότι, στην πραγματικότητα, δεν μπορεί να επιτύχει να εκδώσει εθνικό δικαστήριο απόφαση αντίθετη προς εκείνη της Επιτροπής η οποία θα αναγνωρίζει το κύρος των σχετικών ρητρών. Συναφώς, από την απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2017, Gasorba κ.λπ. (C-547/16, EU:C:2017:891, σκέψεις 28 και 29), προκύπτει ότι τα εθνικά δικαστήρια δεν δύνανται να αγνοούν τις αποφάσεις που εκδίδονται βάσει του άρθρου 9, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003 και ότι οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη την προκαταρκτική εκτίμηση της Επιτροπής και να τη θεωρούν ένδειξη, ή ακόμη και αρχή αποδείξεως, της παράβασης των κανόνων ανταγωνισμού από τη σχετική συμφωνία.

110. Η Γαλλική Δημοκρατία προσθέτει ότι ο αντίκτυπος απόφασης, όπως η επίμαχη, στην εκτίμηση του εθνικού δικαστή ενισχύεται από τις δεσμεύσεις που αποτέλεσαν αντικείμενο διαπραγματεύσεων στον σχετικό τομέα με άλλες πολυεθνικές επιχειρήσεις, καθιστώντας πιθανότερο ότι συνακόλουθες δεσμεύσεις θα αποτελέσουν τον κανόνα από τον οποίο θα είναι ολοένα και πιο δύσκολο να αποστεί το εθνικό δικαστήριο. Επιπλέον, η περίσταση ότι, στην περίπτωση που το εθνικό δικαστήριο κρίνει ότι η σχετική συμφωνία δεν αντιβαίνει στο άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, η Επιτροπή οπωσδήποτε θα κινήσει εκ νέου έρευνα, βάσει του άρθρου 9, παράγραφος 2, στοιχείο β′, του κανονισμού 1/2003, μπορεί να αποτρέψει το εθνικό δικαστήριο να αμφισβητήσει την προκαταρκτική εκτίμηση της Επιτροπής.

111. Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από το ΕΓΕΚ, προβάλλει ότι ορθώς το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στις σκέψεις 43 έως 58 και 118 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι οι δεσμεύσεις που ανέλαβε η Paramount αφορούσαν την άρση αντιρρήσεων ως προς τον ανταγωνισμό σχετικών με το σύνολο του ΕΟΧ. Συγκεκριμένα, οι σχετικές ρήτρες συνιστούν πρόσθετες υποχρεώσεις που έχουν σκοπό να στεγανοποιήσουν τις εθνικές αγορές σε ολόκληρο τον ΕΟΧ, απαγορεύοντας ή περιορίζοντας τις διασυνοριακές παθητικές πωλήσεις υπηρεσιών διανομής τηλεοπτικών προγραμμάτων από τη Sky σε καταναλωτές που κατοικούν στον ΕΟΧ αλλά εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, καθώς και τις πωλήσεις από ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς εγκατεστημένους στον ΕΟΧ αλλά εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας σε καταναλωτές που κατοικούν στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ιρλανδία. Επομένως, οι δεσμεύσεις που προσφέρθηκε να αναλάβει η Paramount αίρουν δεόντως τις αντιρρήσεις ως προς τον ανταγωνισμό που διατυπώθηκαν στην ανακοίνωση αιτιάσεων και η Paramount δεν είχε προτείνει λιγότερο επαχθείς δεσμεύσεις οι οποίες μπορούσαν να άρουν δεόντως τις αντιρρήσεις αυτές.

112. Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από το ΕΓΕΚ, θεωρεί, επιπλέον, ότι ορθώς το Γενικό Δικαστήριο αναγνώρισε, στις σκέψεις 83 έως 108 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η εφαρμογή των δεσμεύσεων της Paramount δεν εξαρτάται από τη βούληση τρίτων, συμπεριλαμβανομένης της GCP. Συγκεκριμένα, προτείνοντας τις δεσμεύσεις αυτές, η Paramount άσκησε τη συμβατική ελευθερία της να μην δεσμεύεται από συγκεκριμένες συμβατικές ρήτρες και η απόφαση αυτή δεν εξηρτάτο από τη βούληση τρίτων. Επιπλέον, η αποδοχή από την Επιτροπή των δεσμεύσεων αυτών δεν στέρησε από την GCP τη δυνατότητα να προσφύγει ενώπιον εθνικού δικαστηρίου για να προστατεύσει τα δικαιώματά της στο πλαίσιο των συμβατικών σχέσεών της με την Paramount. Αν εθνικό δικαστήριο κρίνει ότι οι σχετικές ρήτρες δεν αντιβαίνουν στο άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ ή ότι πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 101, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, θα εναπόκειται σε αυτό να εκτιμήσει αν η έκβαση της ενώπιόν του δίκης μπορεί να οδηγήσει την Paramount να αθετήσει τις αναληφθείσες δυνάμει της επίμαχης απόφασης δεσμεύσεις. Προκειμένου να αποφευχθεί ότι η έκβαση της δίκης αυτής μπορεί να οδηγήσει την Paramount να αθετήσει τις δεσμεύσεις αυτές, το εθνικό δικαστήριο θα μπορεί να αρνηθεί να διατάξει την εκτέλεση των σχετικών ρητρών, υποχρεώνοντας την Paramount, βάσει

των εφαρμοστέων εθνικών κανόνων, να προβεί σε ισοδύναμη εκτέλεση και να καταβάλει αποζημίωση. Το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε τη λύση αυτή στη σκέψη 103 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης.

113. Η Επιτροπή, από κοινού με το ΕΓΕΚ, θεωρεί, τρίτον, ότι ορθώς το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 102 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η GCP μπορεί να επιτύχει να εκδώσει εθνικό δικαστήριο απόφαση μη σύμφωνη με εκείνη της Επιτροπής και αναγνωρίζουσα τη νομιμότητα των σχετικών ρητρών. Συγκεκριμένα, από τη σκέψη 29 της προμνησθείσας απόφασης Gasorba προκύπτει ότι εθνικό δικαστήριο υποχρεούται μόνο να λάβει υπόψη την προκαταρκτική εκτίμηση της Επιτροπής η οποία διατυπώνεται στην επίμαχη απόφαση και να τη θεωρήσει ένδειξη, ή ακόμη και αρχή αποδείξεως, της παράβασης των κανόνων ανταγωνισμού από τις περί ων πρόκειται ρήτρες.

114. Το ΕΓΕΚ υποστηρίζει ότι ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως είναι απαράδεκτος, καθόσον η GCP επιδιώκει να θέσει υπό αμφισβήτηση τα σχετικά με τα πραγματικά περιστατικά συμπεράσματα και τις πραγματικές εκτιμήσεις που διατύπωσε το Γενικό Δικαστήριο κατά την εξέταση του τρίτου και του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, επαναλαμβάνοντας κατ' ουσίαν τα ίδια επιχειρήματα που προέβαλε πρωτοδίκως.

2. Εκτιμήσεις

α) Παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας και προσβολή του δικαιώματος τρίτων

115. Με τον τέταρτο λόγο αναιρέσεως, κατ' ουσίαν, οι αιτιάσεις που προβάλλονται κατά τις απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου αφορούν φερόμενη πλάνη περί το δίκαιο όσον αφορά την κρίση ότι η Επιτροπή δεν παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας καθιστώντας υποχρεωτικές τις δεσμεύσεις που η Paramount προσφέρθηκε να αναλάβει σε ολόκληρο τον ΕΟΧ, ενώ οι σχετικές με τον ανταγωνισμό αντιρρήσεις που η Επιτροπή διατύπωσε στην προκαταρκτική ανάλυση αφορούσαν μόνο τις εδαφικές αποκλειστικότητες στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ιρλανδία, και την κρίση ότι η απόφαση της Επιτροπής δεν θίγει τα δικαιώματα τρίτων καθόσον αυτοί μπορούν, εν πάση περιπτώσει, να ζητήσουν δικαστική προστασία από τα εθνικά δικαστήρια όσον αφορά τις σχετικές ρήτρες.

116. Επομένως, το λεπτό ζήτημα επί του οποίου καλείται να αποφανθεί το Δικαστήριο αφορά το ενδεχόμενο να έχουν οι προταθείσες δεσμεύσεις, τις οποίες αποδέχθηκε η Επιτροπή, συνέπειες επί των συμβατικών δικαιωμάτων τρίτων. Το ζήτημα αυτό αφορά τη λεπτή ισορροπία μεταξύ της συμβατικής ελευθερίας και των νομικών αρχών και των στόχων που προβλέπονται στις Συνθήκες της ΕΕ, με ιδιαίτερη αναφορά στην προστασία του ανταγωνισμού. Ως γνωστόν, η συμβατική ελευθερία συνιστά έκφραση της επιχειρηματικής ελευθερίας η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 16 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης[29] και αναγνωρίζεται στις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών. Εντούτοις, όπως έχει υπογραμμίσει η νομολογία του Δικαστηρίου, η ελευθερία άσκησης οικονομικής δραστηριότητας δεν είναι απόλυτη αξία, αλλά πρέπει να λαμβάνεται υπόψη σε σχέση με την κοινωνική λειτουργία

[29] Η παρεχόμενη από το άρθρο 16 του Χάρτη προστασία «περιλαμβάνει την ελευθερία άσκησης οικονομικής ή εμπορικής δραστηριότητας, τη συμβατική ελευθερία και τον ελεύθερο ανταγωνισμό. Η δε συμβατική ελευθερία περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την ελεύθερη επιλογή του οικονομικού εταίρου και την ελευθερία καθορισμού τιμής για μια αντιπαροχή», απόφαση της 20ής Δεκεμβρίου 2017, Polkomtel (C-277/16, EU:C:2017:989, σκέψη 50). Πρβλ. αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 2018, Spika κ.λπ. (C-540/16, EU:C:2018:565, σκέψη 34), της 26ης Οκτωβρίου 2017, BB construct (C-534/16, EU:C:2017:820, σκέψεις 34 και 35), και της 22ας Ιανουαρίου 2013, Sky Österreich (C-283/11, EU:C:2013:28, σκέψη 42).

που επιτελεί[30]. Συνεπώς, η επιχειρηματική ελευθερία μπορεί να υπόκειται σε ευρύ φάσμα δημόσιων παρεμβάσεων οι οποίες περιορίζουν την άσκηση της ελευθερίας αυτής χάριν του γενικού συμφέροντος[31].

117. Στο πλαίσιο αυτό, όπως εκτέθηκε πολύ συνοπτικά, εντάσσονται ορισμένοι περιορισμοί της συμβατικής ελευθερίας των μερών οι οποίοι είναι επίμαχοι στην υπό κρίση υπόθεση, όπως αυτοί που αφορούν την υποχρέωση της Paramount να μην περιλάβει στις νέες συμβάσεις παροχής άδειας εκμετάλλευσης τις συμβατικές ρήτρες που δημιουργούν απόλυτα εμπόδια στον ανταγωνισμό εντός της ΕΕ υπονομεύοντας τον στόχο ενιαίας αγοράς κατά το άρθρο 3, παράγραφος 3, ΣΕΕ, ή την αρχή που έχει διατυπώσει η νομολογία και υπενθύμισε το Γενικό Δικαστήριο κατά την οποία οι κανόνες περί του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας διασφαλίζουν μόνον μια αμοιβή η οποία είναι «εύλογη» σε σχέση με την οικονομική αξία της παρεχόμενης υπηρεσίας και ότι, επομένως, οι ρήτρες που ενδεχομένως εμποδίζουν υψηλότερη αμοιβή μπορεί να μην επιτρέπονται αν προϋποθέτουν τη στεγανοποίηση, σε εθνική βάση, των αγορών ως αποτέλεσμα απόλυτης εδαφικής προστασίας του ημεδαπού κατόχου άδειας εκμετάλλευσης.

118. Ο αντίκτυπος των περί ανταγωνισμού αποφάσεων στις υφιστάμενες συμβατικές σχέσεις οπωσδήποτε δεν είναι καινούριο φαινόμενο. Η ιδιαιτερότητα της υπό κρίση υπόθεσης είναι ότι, με σκοπό την προστασία του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά, η Επιτροπή αποδέχθηκε τις δεσμεύσεις που προσφέρθηκε να αναλάβει επιχείρηση, οι οποίες έχουν συνέπειες στη συμβατική σχέση της επιχείρησης αυτής με πρόσωπο το οποίο είναι τρίτος ως προς τη διαδικασία που κινήθηκε βάσει του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003.

119. Μπορεί απόφαση αποδοχής δεσμεύσεων να φθάσει στο σημείο να υποχρεώσει την επιχείρηση να μην εκτελέσει σύμβαση συναφθείσα με τρίτον; Μπορεί ο σκοπός προστασίας του ανταγωνισμού να δικαιολογήσει έναν τόσο έντονο περιορισμό της συμβατικής ελευθερίας τρίτου; Επομένως, πρόκειται για ζήτημα που αφορά την εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας στις αποφάσεις αποδοχής δεσμεύσεων.

120. Η Επιτροπή, στηριζόμενη στην προμνησθείσα απόφαση Alrosa (ιδίως, στη σκέψη 41), προκρίνει μια ιδιαίτερα στενή ερμηνεία του ρόλου που στον τομέα αυτόν πρέπει να αναγνωρίζεται στην αρχή της αναλογικότητας. Η Επιτροπή πρέπει να περιορίζεται στην εξακρίβωση ότι οι περί ων πρόκειται δεσμεύσεις είναι ικανές να άρουν τις αντιρρήσεις που διατύπωσε προς τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και ότι οι εν λόγω επιχειρήσεις δεν πρότειναν λιγότερο επαχθείς δεσμεύσεις αλλά εξίσου ικανές να άρουν τις αντιρρήσεις της. Πράγματι, αυτή την προσέγγιση εφάρμοσε το Γενικό Δικαστήριο, το οποίο αναγνώρισε ότι η Επιτροπή όντως προέβη στις ως άνω εξακριβώσεις.

121. Ωστόσο, στην πραγματικότητα, η απόφαση Alrosa δεν περιόρισε την εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας στις ως άνω εξακριβώσεις, διότι, αμέσως μετά τη μνεία της ανάγκης διενέργειάς τους από την Επιτροπή, διευκρινίζει ότι, «[κ]ατά την άσκηση του ελέγχου αυτού, η Επιτροπή πρέπει ωστόσο να λάβει υπόψη τα συμφέροντα των τρίτων»[32].

[30] Αποφάσεις της 9ης Σεπτεμβρίου 2004, Ισπανία και Φινλανδία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (C-184/02 και C-223/02, EU:C:2004:497, σκέψεις 51 και 52), και της 6ης Σεπτεμβρίου 2012, Deutsches Weintor (C-544/10, EU:C:2012:526, σκέψη 54).

[31] Απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2013, Sky Österreich (C-283/11, EU:C:2013:28, σκέψη 46).

[32] Απόφαση της 29ης Ιουνίου 2010, Επιτροπή κατά Alrosa (C-441/07 P, EU:C:2010:377, σκέψη 41).

122. Επομένως, η αρχή της αναλογικότητας έχει αμφίδρομη εφαρμογή: αφενός, αφορά την καταλληλότητα των δεσμεύσεων για την άρση των αντιρρήσεων της Επιτροπής και το γεγονός ότι η επιχείρηση δεν πρότεινε άλλες δεσμεύσεις οι οποίες, μολονότι είναι ικανές να άρουν τις αντιρρήσεις της Επιτροπής, είναι λιγότερο επαχθείς. Αφετέρου, εφαρμόζεται λαμβανομένων υπόψη των συμφερόντων τρίτων τα οποία θίγονται σε κάποιο βαθμό από την αποδοχή των δεσμεύσεων. Κατά τον τρόπο αυτόν, το Δικαστήριο αναγνωρίζει ότι στην πράξη μπορεί να υπάρξει περίπτωση όπου η απόφαση αποδοχής δεσμεύσεων επηρεάζει επίσης τα συμφέροντα τρίτων εκτός των επιχειρήσεων που αποτελούν αντικείμενο της έρευνας της Επιτροπής. Πάντως, σε μια τέτοια περίπτωση, για να είναι νόμιμη, η απόφαση πρέπει να υποβληθεί επιτυχώς στον έλεγχο που διενεργείται με γνώμονα την αρχή της αναλογικότητας.

123. Ασφαλώς, η ένταση του ελέγχου που διενεργείται υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με την υπό εξέταση διαδικασία και, όταν πρόκειται να εκτιμηθούν τα μέτρα επανόρθωσης που προτείνει η επιχείρηση σε διαδικασία που δεν συνεπάγεται τη διαπίστωση παράβασης, η εμβέλεια της αρχής της αναλογικότητας είναι, όπως προεκτέθηκε, περιορισμένη [33]. Ωστόσο, όταν πρέπει να ελεγχθούν οι δεσμεύσεις όχι ως προς την καταλληλότητά τους να άρουν τις αντιρρήσεις της Επιτροπής, αλλά όσον αφορά τον αντίκτυπό τους στα συμφέροντα τρίτων, τότε η αρχή αυτή επιβάλλει, τουλάχιστον, να μην θυσιαστούν ή, εν πάση περιπτώσει, να μην καταστούν κενά περιεχομένου τα δικαιώματα τα οποία αυτοί διαθέτουν και τα οποία έχουν σημασία κατά το πρωτογενές δίκαιο της Ένωσης.

124. Το συμπέρασμα αυτό επιβάλλεται από τον βασικό πυρήνα της αρχής της αναλογικότητας η οποία, ως γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, «απαιτεί οι πράξεις των θεσμικών οργάνων της Ένωσης να μην υπερβαίνουν τα όρια αυτού που είναι κατάλληλο και αναγκαίο για την επίτευξη των θεμιτών σκοπών που επιδιώκει η σχετική ρύθμιση, με δεδομένο ότι, όταν υφίσταται δυνατότητα επιλογής μεταξύ περισσότερων του ενός κατάλληλων μέτρων, πρέπει να επιλέγεται το λιγότερο επαχθές μέτρο και ότι τα δυσμενή αποτελέσματα που προκαλούνται δεν πρέπει να είναι δυσανάλογα σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς» [34] και αποτελεί «κριτήριο της νομιμότητας κάθε πράξεως των κοινοτικών οργάνων, περιλαμβανομένων των αποφάσεων της Επιτροπής υπό την ιδιότητά της ως αρμόδιας για τον ανταγωνισμό αρχής» [35].

125. Πάντως, όταν λόγω της απόφασης αποδοχής των δεσμεύσεων, η επιχείρηση που πρότεινε τις δεσμεύσεις θα πρέπει να μην εκπληρώσει τις συμβατικές υποχρεώσεις που έχει αναλάβει έναντι τρίτου και που αποτελούν ουσιώδη στοιχεία της οικονομικής ισορροπίας την οποία, στο πλαίσιο της άσκησης της αντίστοιχης συμβατικής ελευθερίας, καθόρισαν τα μέρη, ένας τόσο σοβαρός περιορισμός της συμβατικής ελευθερίας του τρίτου δεν φαίνεται να μπορεί να δικαιολογηθεί υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας.

126. Προκειμένου να αποφύγουν το συμπέρασμα αυτό, η Επιτροπή και το Γενικό Δικαστήριο παραπέμπουν στο δικαίωμα του τρίτου (της GCP) να στραφεί δικαστικώς κατά της επιχείρησης που προσφέρθηκε να αναλάβει τις δεσμεύσεις (της Paramount) με αίτημα να αναγνωριστεί η συμβατική ευθύνη της επιχείρησης και να υποχρεωθεί αυτή να καταβάλει αποζημίωση.

[33] Απόφαση της 29ης Ιουνίου 2010, Επιτροπή κατά Alrosa (C-441/07 P, EU:C:2010:377, σκέψη 47), κατά την οποία, «ακόμη και αν οι αποφάσεις που εκδίδονται βάσει των δύο αυτών διατάξεων οφείλουν να τηρούν την αρχή της αναλογικότητας, η εφαρμογή της αρχής αυτής διαφέρει, εντούτοις, αναλόγως της επιλεγείσας διατάξεως».

[34] Απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 2017, Ισπανία κατά Συμβουλίου (C-128/15, EU:C:2017:3, σκέψη 71). Πρβλ., μεταξύ πολλών, αποφάσεις της 15ης Φεβρουαρίου 2016, N. (C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, σκέψη 54), της 8ης Απριλίου 2014, Digital Rights Ireland (C-293/12 και C-594/12, EU:C:2014:238, σκέψη 46), και της 23ης Οκτωβρίου 2012, Nelson κ.λπ. (C-581/10 και C-629/10, EU:C:2012:657, σκέψη 71).

[35] Προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση Επιτροπή κατά Alrosa (C-441/07 P, EU:C:2009:555, σημείο 42) και αποφάσεις παρατιθέμενες στις εκεί υποσημειώσεις 22 και 23.

Συγκεκριμένα, παραπέμποντας στην απόφαση Alrosa, το Γενικό Δικαστήριο παρατηρεί ότι το γεγονός ότι η Επιτροπή κατέστησε υποχρεωτικές τις προταθείσες από την επιχείρηση ατομικές δεσμεύσεις δεν συνεπάγεται ότι άλλες επιχειρήσεις στερούνται της δυνατότητας να προστατεύσουν τα ενδεχόμενα δικαιώματά τους στο πλαίσιο των σχέσεών τους με την επιχείρηση αυτή [36]. Κατ' εφαρμογήν της αρχής αυτής, το εθνικό δικαστήριο θα μπορεί να κρίνει ότι οι σχετικές ρήτρες αντιβαίνουν στο άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ ή ότι πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 101, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ και θα μπορεί επίσης να εκτιμήσει το βάσιμο της αγωγής που θα ασκηθεί ενώπιόν του, δεδομένου ότι το άρθρο 101 ΣΛΕΕ δεν εμποδίζει την εφαρμογή των σχετικών ρητρών (σκέψεις 100, 101, 102 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης).

127. Το αδύναμο σημείο της συλλογιστικής αυτής, το οποίο αναδεικνύεται στην αίτηση αναιρέσεως που κατέθεσε η GCP, είναι ότι η απόφαση αποδοχής των δεσμεύσεων επηρεάζει, εν πάση περιπτώσει, το δικαστήριο στο οποίο προσφεύγει η τρίτη επιχείρηση, διότι θέτει στην εξουσία εκτιμήσεως του εθνικού δικαστηρίου ένα σημαντικό νομικό όριο. Πράγματι, μολονότι είναι αληθές ότι η απόφαση που αφορά τις δεσμεύσεις η οποία εκδόθηκε βάσει του άρθρου 9, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003 δεν εμποδίζει το εθνικό δικαστήριο να αξιολογήσει διαφορετικά από την Επιτροπή την πρακτική που αποτελεί αντικείμενο της απόφασης αυτής, εντούτοις «τα εθνικά δικαστήρια δεν δύνανται να αγνοούν τις αποφάσεις αυτού του είδους. Πράγματι, οι πράξεις αυτές έχουν εν πάση περιπτώσει χαρακτήρα αποφάσεως. Περαιτέρω, τόσο η προβλεπόμενη στο άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ αρχή της καλόπιστης συνεργασίας όσο και ο σκοπός της αποτελεσματικής και ενιαίας εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης περί ανταγωνισμού επιβάλλουν στο εθνικό δικαστήριο να λαμβάνει υπόψη την προκαταρκτική εκτίμηση της Επιτροπής και να τη θεωρεί ως ένδειξη ή ακόμη και ως αρχή αποδείξεως ότι η εξεταζόμενη συμφωνία αντίκειται στο άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ» [37].

128. Η προαναφερθείσα νομολογία συνάδει ιδιαιτέρως με την αποτελούσα υπόβαθρο του κανονισμού 1/2003 απαίτηση διασφάλισης της ομοιόμορφης εφαρμογής του ευρωπαϊκού δικαίου του ανταγωνισμού σε ένα αποκεντρωμένο σύστημα επιβολής της νομοθεσίας. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, «προκειμένου να διασφαλισθεί η τήρηση των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της ομοιόμορφης εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού, πρέπει να αποφεύγεται η έκδοση αντικρουόμενων αποφάσεων. Επιβάλλεται συνεπώς να αποσαφηνισθούν, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, τα αποτελέσματα των αποφάσεων της Επιτροπής και των διαδικασιών στα δικαστήρια και τις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών» [38].

129. Αν η απόφαση της Επιτροπής, η οποία εκδίδεται βάσει του προμνησθέντος άρθρου 9, δεν επέβαλλε στο εθνικό δικαστήριο να τη λάβει υπόψη ως αρχή αποδείξεως, θα δημιουργούνταν επικίνδυνες δυνατότητες έντονων αποκλίσεων κατά την εφαρμογή σε κάθε κράτος μέλος του ευρωπαϊκού δικαίου του ανταγωνισμού, με αποτέλεσμα να τεθεί σε κίνδυνο το αποκεντρωμένο σύστημα επιβολής της νομοθεσίας που θεσπίστηκε με τον κανονισμό 1/2003.

130. Στο πλαίσιο αυτό, η δυνατότητα τρίτης επιχείρησης, όπως η GCP, να προβάλει ενώπιον του εθνικού δικαστή τους δικούς της λόγους και να επιτύχει να γίνει δεκτή η αγωγή αποζημίωσης κατά της Paramount είναι πολύ περιορισμένη, καθόσον πρέπει να υπερκεραστεί το τεκμήριο του παράνομου χαρακτήρα των σχετικών ρητρών. Άλλωστε, προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός προστασίας του ανταγωνισμού με την εφαρμογή μιας ιδιαίτερα απλουστευμένης διαδικασίας και,

[36] Απόφαση της 29ης Ιουνίου 2010, Επιτροπή κατά Alrosa (C-441/07 P, EU:C:2010:377, σκέψη 49).

[37] Απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2017, Gasorba κ.λπ. (C-547/16, EU:C:2017:891, σκέψη 29).

[38] Αιτιολογική σκέψη 22 του κανονισμού 1/2003.

επομένως, με ήσσονες εγγυήσεις προστασίας μέσω δικαιωμάτων συμμετοχής στη διαδικασία των προσώπων των οποίων τα συμφέροντα επηρεάζονται από την απόφαση, περιορίζεται σε υπερβολικό βαθμό η συμβατική ελευθερία των τρίτων.

131. Δεν μπορεί να αντιταχθεί στο συμπέρασμα αυτό ούτε ότι ο περιορισμός της συμβατικής ελευθερίας των τρίτων είναι αναγκαίος για την προστασία του ανταγωνισμού και ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να τροποποιήσει το περιεχόμενο των δεσμεύσεων οι οποίες αποτελούν μονομερή πράξη της εταιρίας. Συναφώς, αρκεί η παρατήρηση ότι η Επιτροπή διέθετε άλλα πιο κατάλληλα μέσα, σε σχέση με εκείνα που χαρακτηρίζουν την υπό κρίση υπόθεση, για να μεριμνήσει για το γενικό συμφέρον που κατοχυρώνεται στο άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Συγκεκριμένα, μπορούσε να απορρίψει τις δεσμεύσεις, διότι αυτές παραβιάζουν την αρχή της αναλογικότητας, και να εφαρμόσει τη διαδικασία του άρθρου 7 του κανονισμού 1/2003 προκειμένου να διαπιστώσει ή όχι την ύπαρξη παράβασης [39].

132. Τέλος, επισημαίνεται, όπως ορθώς υποστήριξε η GCP κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι η λύση την οποία προέκρινε το Γενικό Δικαστήριο έχει ως απώτατη συνέπεια να θέσει σε κίνδυνο τη λειτουργικότητα και την αποτελεσματικότητα του μηχανισμού προστασίας του ανταγωνισμού μέσω των αποφάσεων αποδοχής των δεσμεύσεων. Συγκεκριμένα, η επιχείρηση που αναλαμβάνει συγκεκριμένες δεσμεύσεις, τις οποίες η Επιτροπή καθιστά εν συνεχεία υποχρεωτικές, θα εκτίθεται, αν εφαρμοστεί η κρίση του Γενικού Δικαστηρίου, σε δύο «Δαμόκλειες σπάθες» οι οποίες θα θέσουν σοβαρά εν αμφιβόλω την ασφάλεια δικαίου και την ισορροπία του συστήματος: το ενδεχόμενο αναγνώρισης συμβατικής ευθύνης από εθνικά δικαστήρια στις διάφορες χώρες της Ένωσης και η, ακόμη πιο αρνητική για το σύστημα, δυνατότητα εκ νέου κίνησης της διαδικασίας από την Επιτροπή [40], στην περίπτωση που το εθνικό δικαστήριο επέβαλλε στην επιχείρηση να αθετήσει τις δεσμεύσεις που είχαν καταστεί υποχρεωτικές.

β) Μερικό συμπέρασμα

133. Από τα προεκτεθέντα συνάγεται ότι η Επιτροπή, αποδεχόμενη τις δεσμεύσεις που ανέλαβε η Paramount, δεν έλαβε δεόντως υπόψη τα συμφέροντα των τρίτων, οι οποίοι εμπλέκονται ιδιαίτερα στην υπό κρίση υπόθεση λόγω των συμφωνιών που είχαν ήδη συνάψει με την Paramount άλλοι τρίτοι, συμπεριλαμβανομένης της αναιρεσείουσας, παραβιάζοντας κατά τον τρόπο αυτόν την αρχή της αναλογικότητας. Το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας μη πλημμελή την απόφαση της Επιτροπής όσον αγορά το ζήτημα αυτό και, επομένως, ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα, προτείνω στο Δικαστήριο να κάνει δεκτό τον τέταρτο λόγο αναιρέσεως.

V. Πρόταση

134. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω εκτιμήσεων, προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει, ως αβάσιμο, τον τρίτο λόγο αναιρέσεως και να κάνει δεκτό, ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα που προαναφέρθηκε, τον τέταρτο λόγο αναιρέσεως.

[39] Εξάλλου, όταν «δεσμεύσεις μιας ή περισσοτέρων επιχειρήσεων αποδεικνύονται δυσανάλογες σε σχέση με τον σκοπό της Επιτροπής, που συνίσταται στην προστασία του ανταγωνισμού από νοθεύσεις, τότε η Επιτροπή δεν πρέπει να τις καθιστά υποχρεωτικές. Αντιθέτως, πρέπει να επισημαίνει στην επιχείρηση ή στις επιχειρήσεις τον δυσανάλογο χαρακτήρα και ενδεχομένως να ενθαρρύνει τροποποιήσεις των δεσμεύσεων», προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση Επιτροπή κατά Alrosa (C-441/07 P, EU:C:2009:555, σημείο 43). Επίσης, εν πάση περιπτώσει, κατά τη γενική εισαγγελέα J. Kokott, «[η] Επιτροπή δεν έχει υποχρέωση να ασχολείται με δεσμεύσεις, η καταλληλότητα των οποίων θα μπορούσε να εκτιμηθεί μόνον κατόπιν διεξοδικής εξετάσεως εκ μέρους της» (σημείο 53).

[40] Κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 1/2003.